

Η!

Ηδύφωνο

στα μονοπάτια του πολιτισμού

04.09.2016

www.simerini.com.cy

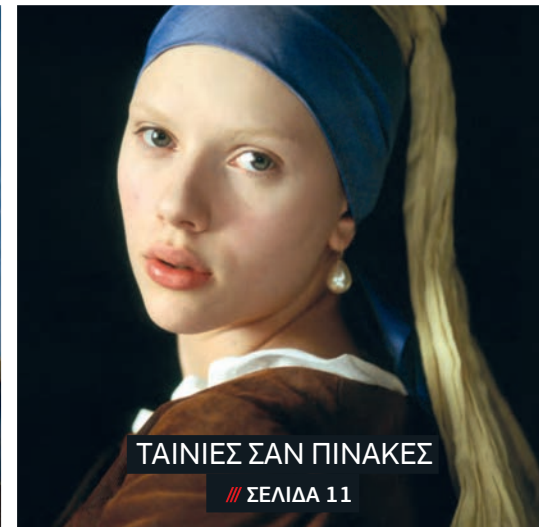
η σίμερινη

Η ΘΛΙΨΗ
ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ
// ΣΕΛΙΔΑ 10

ΜΑΡΙΑ Α. ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ:
ΜΕ ΚΑΦΕ ΚΑΙ ΠΙΝΕΛΑ
// ΣΕΛΙΔΕΣ 8-9

ΤΑΙΝΙΕΣ ΣΑΝ ΠΙΝΑΚΕΣ
// ΣΕΛΙΔΑ 11

Η τέχνη είναι ένας ελιγμός ευτυχίας ώστε να μπορούμε να υπάρχουμε κάπως αναπαιστικά δυστυχισμένοι 🍷 Νίκος Καρούζος

ΚΑΙΣΑΡ ΒΑΓΙΕΧΟ

«Ισπανία, παρελθέτω απ' εμού το ποιτήριο τούτο»

// ΣΕΛΙΔΕΣ 4-5

quickpeek

Γεγονότα, εκδηλώσεις, εκθέματα, συνειρμοί
στον πολιτιστικό ιστό της εβδομάδας

‘Όιον τέτιξιν’

- σαν τα τζιτζίκια

Καθώς ασταμάτητα κορδακίζουν έξω τα τζιτζίκια, κι ‘άσιτος και άποτος’ (όπως και του μύθου ο γεροτζιτζικας) ξεκινέμαι στον βιβλίων το τραγούδι μου κι εγώ, πώς να μην θυμηθώ τον γερο-Τζιτζικα Τιθωνό, ‘βίω μακρώ δαπανθθέντα’ να έχει μεταμορφωθεί σε τζιτζικα

Ένα ανάγλυφο
τρισιδιάστατο πανόραμα
της Κύπρου

Η Γεωγράφος-Χαρτογράφος Χριστίνα Καρούζη-Χατζηκωστή [...] δεν κτίζει με ουτοπικούς σχεδιασμούς [...], παρά μόνο με επιδέξια σύνεργα συγκροτημένης εστίασης και ακριβολογικής λεπτομέρειας

Πολιτιστικές επιλογές // Τα καλύτερα της εβδομάδας

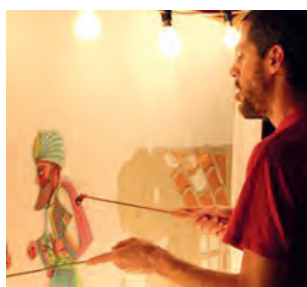
Μουσική // Γήπεδο Ορφέα, Λευκωσία

1

Ταξί στην Τεχεράνη

Μία ταινία για ένα κίτρινο ταξί που διασχίζει τους ζωντανούς και πολύχρωμους δρόμους της Τεχεράνης. Αύριο Δευτέρα, 5 Σεπτεμβρίου, στις 20:30, στο Σπίτι του Εθελοντή, Λεωφόρος Γρίβα Διγενή, Λάρνακα. Τιμή: €5/ €3. Τηλέφωνο: 99434793.

2

Η μετακόμιση του Καραγκιόζη

Μια κωμωδία του Θεόδωρου Κωστιάδη, κατάλληλη για μικρούς και μεγάλους. Στο πλαίσιο του Διεθνούς Φεστιβάλ Κύπρια 2016, αύριο Δευτέρα, 5/9, 20:30, Λαογραφικό Μουσείο Κώστας Καϊμακλιώτης, Αραδίππου, Τρίτη, 6/9, Δημοτικό Αμφιθέατρο Δερούνας, Τετάρτη, 7/9, Πλατεία Γεροσκήπου. Είσοδος ελεύθερη.

3

Μαγεία στο σεληνόφως

Μία ταινία που διαδραματίζεται τη δεκαετία του '20, ένα καυτό καλοκαίρι στη Γαλλική Ριβιέρα. Ένας Εγγλέζος ξαφνικά καταφθάνει, για να διαλευκάνει μια απάτη. Τρίτη, 6 Σεπτεμβρίου, 20:30, Αποθήκη 79, Αγίου Λαζάρου 79, Λάρνακα, Email: loveapothikes@hotmail.com.

4

Κυριακή τοπικότητα

Διάλεξη με τίτλο «Κυριακή τοπικότητα: Επαναπροσδιορίζοντας την έννοια του ευρωπαϊκού μοντερνισμού» δίνουν οι Δρ Έλενα Στυλιανού και ο Νίκος Φιλίππου στο Αμφιθέατρο «Κωνσταντίνος Λεβέντης», στις 19:30 στη Λεβέντειο Πινακοθήκη, Λεωνίδου 5, Λευκωσία. Π.Α. έως αύριο Δευτέρα, 5 Σεπτεμβρίου: 22668838 / info@leventisgallery.org.

Flying Away Art & Music Festival 2016 - The Return

Το Flying Away Art and Music Festival εδώ και οκτώ χρόνια γίνεται η πλατφόρμα πολύπλευρων πολιτιστικών ιδεών και καλλιτεχνικών δημιουργιών. Φέτος, μετά από έναν χρόνο απουσίας, επιστρέφει στον χώρο του «εγκλήματος» για 10η φορά και υπόσχεται ένα super γεμάτο τρίήμερο.

Το φεστιβάλ πάντοτε έχει ως γνώμονα την προβολή της τέχνης και των Κυπρίων καλλιτεχνών, για αυτό και φέτος δίνει και πάλι την ευκαιρία σε 150 και πλέον καλλιτέχνες να αναδείξουν τις δημιουργίες τους, σε ειδικά διαμορφωμένα μαγαζάκια, εκθέτοντας πίνακες ζωγραφικής, illustrations, fine art, installations, graphic design, photography, art & crafts, jewelry design, fashion design και άλλα είδη τέχνης.

Μέρα 1: Την Παρασκευή, 9 Σεπτεμβρίου, την έναρξη του φεστιβάλ θα αναλάβει ο Mix FM με live link και μετά θα καταλάβουν τη σκηνή τα rock αγόρια από τη Λεμεσό, οι AtoutAleme (CY-Live Band). Στη συνέχεια, στη σκηνή θα βγει ο αγαπημένος κύριος της ελληνικής indie-pop σκηνής, Monsieur Minimal (GR-Live Band) και η νύχτα θα κορυφωθεί με τους τρελούς και παρδαλούς the Burger Project (GR-Live Band).

Μέρα 2: Το επόμενο βράδυ, Σάββατο, 10 Σεπτεμβρίου, θα ξεκινήσει με live link από τον Mix FM και θα συνεχίσει με rock ρυθμούς από τους On Tour (CY-Live Band)! Μετά θα αναλάβουν οι ψυχεδελικοί ροκάδες από την Ελλάδα, Cyanna Mercury (GR-Live Band) και τη βραδιά θα κλείσει ο Φίλιππος Πλιάτσικας με την μπάντα του (GR-Live Band).

Μέρα 3: Την τελευταία μέρα του

φεστιβάλ, Κυριακή, 11 Σεπτεμβρίου, ο Mix FM θα αναλάβει να ανεβάσει το κοινό με live link για την έναρξη. Πίστός στην reggae παράδοση του φεστιβάλ, πρώτος στη σκηνή θα βγει με dub-reggae και funk ρυθμούς ο Mr. Pakman (CY-Dj Set). Μετά θα εμφανιστεί με ο Funky Notes (AT-Live Act) από Αυστρία και ακολούθως θα βγουν στη σκηνή οι Locomondo. Το κλείσιμο θα αναλάβει ο Dj Portiero (CY-Dj Set) και πάλι με reggae διάθεση!

Πληροφορίες:

Η είσοδος για το κοινό ανοίγει στις 18:00 // Είσοδος €5 ανά ημέρα // Για παιδιά κάτω των 15 ετών η είσοδος είναι δωρεάν // Παιδιά κάτω των 17 να συνοδεύονται από τους γονείς τους // Στον χώρο θα υπάρχει φαγητό & ποτό // Email: marketing@mixfmradio.com // Τηλέφωνο: 22744300

Ιδιοκτήσιος: Εκδοτικός Οίκος Δίας Δημοσία Λτδ | Υπεύθυνος Έκδοσης: Μιχάλης Παπαδόπουλος Βοηθός Υπεύθυνος Έκδοσης: Μαρία Μηνά Συνεργάτες: Κωνσταντίνος Α. Ε. Παπαθανασίου Γιάννης Ζελιαναίος Λογίσιμος Παναγή, Γιώργος Ίκαρος Μπαμπασιάκης, Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή, Τίτος Χριστοδούλου, Χρήστος Μιχάλαρος, Μάριος Αδάμου. Ηλεκ. Ταχυδρομείο: papadopoulosm@simerini.com, minam@simerini.com

Απαγορεύεται αυστηρώς η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή κατά προτίμηση ή κατά διασκευή απόδοση του περιεχομένου (κειμένου ή φωτογραφίας) με οποιονδήποτε τρόπο, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, μηχανικό ή άλλο, χωρίς τη γραπτή έγκριση ή άδεια του εκδότη Εκδοτικός Οίκος Δίας Δημοσία Λτδ.

Ζυράννα Ζατέλη, Και με το φως του λύκου επανέρχονται

Η μόνη, λένε, πδονή που μένει ατιμώρητη είναι το διάβασμα

// ΣΕΛΙΔΑ 16

Ηδύφωνο

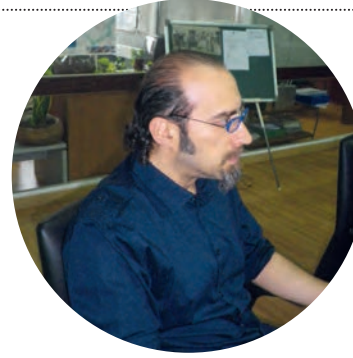
Hugo Mujica

Μία από τις πιο ξεχωριστές ποιητικές φωνές της Αργεντινής των τελευταίων ετών, ο Ούγκο Μουχίκα, αποτελεί ιδιαίτερη μορφή της ισπανόφωνης ποίησης, με τη «λέξη» να αποτελεί το κέντρο των διγνηματικών του αντανακλαστικών

Πλούτος

Η παραγωγή της νεοσύστατης ομάδας «Φτωχολογιά» για μία παράσταση την Τετάρτη, 7 Σεπτεμβρίου, στο Αμφιθέατρο Μακαρίου Γ', στη Λευκωσία

«Η οριστική εκδοχή του ατελείωτου ποιήματος»

Ο Μιχάλης Παπαδόπουλος με την τέταρτη ποιητική και καλαίσθητα εκδοτική του κατάθεση, που τιτλοφορείται ευφυώς «Εκδοχές ενός ποιήματος» (Φαρφουλάς, 2016), φτάνει στην ωριμότητά του με μια αξιοσημείωτη σιγουριά και, ταυτοχρόνως, εγρήγορη

Θέατρο // Θεατρική Ομάδα «Φτωχολογιά»

Πλούτος του Αριστοφάνη

Μετά την επιτυχή παρουσίαση της παραγωγής «Πλούτος» του Αριστοφάνη στο «Διεθνές Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος 2016» από τη νεοσύστατη θεατρική ομάδα «Φτωχολογιά» σε σκηνοθεσία Κώστα Σιλβέστρου, αλλά και απαίτησης του κοινού για επανάληψή της, η παραγωγή επιστρέφει στη σκηνή για μία και μόνο παράσταση την Τετάρτη, 7 Σεπτεμβρίου, στο Αμφιθέατρο Μακαρίου Γ', Λευκωσία.

Περίληψη του έργου

Ο Χρεμύλος, πνιγμένος στα χρέη, αναζητά στο Μαντείο των Δελφών χρυσό για τον σωστό τρόπο να μεγαλώσει το γιο του: τίμιο και φτωχό ή πλούσιο και απατεώνας; Η Πυθία, όπως πάντα ομιχλώδης, τον προτρέπει να πάρει σπύρι του τον πρώτο που θα συναντήσει αποχωρώντας από το Μαντείο. Αυτός είναι ένας τυφλός γέρος, ο θεός Πλούτος, τιμωρημένος από τον Δία για να μη βλέπει που μοιράζει τα πλούτη, ο οποίος αρνείται να θεραπευτεί, γιατί φοβάται

την οργή του θεού. Μεταπίθεται ωστόσο από τον Χρεμύλο και τον υπηρέτη του, Καρίωνα, ώστε να διαθέτει τον πλούτο σε όσους τον αξίζουν και όχι στους φαύλους ρήτορες και στους απατεώνες. Η θεά Πενία παρεμβαίνει και προσπαθεί να πείσει πως ο πλούτος θα καταστρέψει τους πολίτες, μια και οι φτωχοί θα επαναπαυθούν, με αποτέλεσμα να γίνουν τεμπέλhδες. Εξανίσταται επίσης όλοι οι επιτήδειοι των ιερών μη εξαιρουμένων οι οποίοι χάνουν τα προνόμιά τους. Ο Πλούτος, η σάτιρα του ποιητή πάνω στο ανθρώπινο όνειρο για τα πλούτη, αποτελεί την τελευταία σωζόμενη κωμωδία του Αριστοφάνη, η οποία παρουσιάστηκε στο αθηναϊκό κοινό περί το 388 π.Χ. ή λίγο αργότερα. Στον «Πλούτο» ο Αριστοφάνης σχολιάζει τις πάντα επίκαιρες κοινωνικές ανισότητες, διακωμωδεί την άδικη κατανομή του πλούτου, αλλά και τη διαφθορά.

Συντελεστές:

Απόδοση/Δραματουργική επεξεργασία/Σκηνοθεσία: Κώστας Σιλβέστρου
Σκηνικά/Κοστούμια: Μαρίνα Χατζη-

λουκά
Μουσικοί επί σκηνής: Gan TheBand
Χορογραφία: Εύα Καλομοίρη
Σχεδιασμός φωτισμών: Βασίλης Πετεινάκης
Βοηθός σκηνοθέτη: Έλενα Γεωργιάδου
Βοηθός σκηνογράφου: Σωσάννα Τουμάζου
Φωτογραφίες: Μιχάλης Γεωργιάδης
Διανομή:
Χρεμύλος: Γιώργος Κυριάκου
Καρίων: Γιάννης Μίνως
Πενία: Μαρίνα Βρόντη
Πλούτος: Βαλεντίνος Κόκκινος
Βλεψίδημος, Συκοφάντης, Γερώντισσα, Ερμής: Βασίλης Χαραλάμπους
Γυναίκα Χρεμύλου, Δίκαιος, Νέος, Ιερέας: Ηρόδοτος Μιλτιάδους
Χορός: Τζωρτζίνα Τάτσι

Πληροφορίες:

Έναρξη παράστασης στις 21:00 - Προσέλευση στο θέατρο πριν από τις 20:45, Πληροφορίες στο τηλ. 96093029

Εισιτήρια: €15, €12 (μαθητές, φοιτητές, εθνοφρουροί, συνταξιούχοι, άνεργοι, ηθοποιοί), <http://www.soldoutticketbox.com/>

Παιδικό θέατρο // Ο Αησιόλαος

Μια καινούργια διασκεδαστική παιδική παράσταση με κούκλες και ζωντανή μουσική του Δημήτρη Μπασλάμ, για τις περιπέτειες και τα αναπάντεχα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο διάσημος σεφ Αησιόλαος με τις μαγουλάδες, τη διατροφή του και όχι μόνο, παρουσιάζεται στο πλαίσιο του Διεθνούς Φεστιβάλ Κύπρια 2016. Πέμπτη, 8 Σεπτεμβρίου, στις 18:30 στο Δημοτικό Θέατρο Λάρνακας, Τηλέφωνο: 24665795. Παρασκευή, 9 Σεπτεμβρίου - Σάββατο, 10 Σεπτεμβρίου, 18:30, Νέο Κτήριο Θεάτρου ΘΟΚ, Γρηγόρη Αυξεντίου 9, Λευκωσία, Τηλέφωνο:

22864300. Δευτέρα, 12 Σεπτεμβρίου - Τρίτη, 13 Σεπτεμβρίου, 18:30, Τεχνολογικός ΕΘΑΛ, Λεωφόρος Φραγκλίνου Ρούσβελτ 76, Λεμεσός, Τηλέφωνο: 25877827. Τιμή: €10/€5. Δικαιούχοι μειωμένων εισιτηρίων είναι μαθητές, στρατιώτες, φοιτητές, συνταξιούχοι μετά την παρουσίαση ταυτότητας. Άτομα με αναπηρία δικαιούνται δωρεάν είσοδο. Εισιτήρια στα περίπτερα SOEASY παγκύπρια, στα περίπτερα TIMEOUT στην Πάφο και In N Out στο Παραβάτο, 10 Σεπτεμβρίου, 18:30, Νέο Κτήριο Θεάτρου ΘΟΚ, Γρηγόρη Αυξεντίου 9, Λευκωσία, Τηλέφωνο: www.soldoutticketbox.com.

Φωτογραφία // Νίκανδρος Σαββίδης - «Where i stand»

Η έκθεση παρουσιάζει φωτογραφίες του Νίκανδρου Σαββίδη που απεικονίζουν την πόλη και χώρους γύρω από αυτήν. Ξεκινώντας από μια γενική ματιά, κινείται σε πιο κοντινά στιγμιότυπα, καταλήγοντας σε λεπτομέρειες του προσωπικού χώρου. Ο Νίκανδρος Σαββίδης είναι ηθοποιός. Από μικρός βγάζει φωτογραφίες κρατώντας τη μνήμη μέσα από μια ποιητική διάθεση. Μέσα από την τεχνολογία (Instagram) μοιράζεται αυτές τις εικόνες και

τις σκέψεις. Στην έκθεση, με τίτλο «Where i stand», παρουσιάζει τυπωμένο ένα μέρος τους, φωτογραφίες τραβηγμένες από κινητό τηλέφωνο και μια compact camera. Τα εγκαίνια θα πραγματοποιηθούν στις 15 Σεπτεμβρίου στις 8 το βράδυ. Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 22 Σεπτεμβρίου. Στο Πρόζακ καφενείο στη Λευκωσία, Μέδοντος 3Α (πάρκος Πινδάρου), τηλ. 22 104244. Ώρες επισκέψεων: 15:00-22:00 (Κυριακή κλειστά).

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Καίσαρ Βαγιέχο «Ισπανία, παρελθέτω απ' εμού το ποτήριον τούτο»

Αναδρομές // «Στ' όνομά σας σήμερα φλεγόμενο βαδίζει το καλό,/σας ακολουθούν τρυφερά ερπετά μ' έμφυτη βλεφαρίδα/και σε δυο βήματα, σε ένα,/το κύλισμα του νερού που τρέχει να δει το τέρμα του πριν φλεγεί»

Ο Καίσαρ Αβραάμ Βαγιέχο Μενδόσα (Cesar Abraham Vallejo Mendoza: αυτό είναι ολόκληρο τ' όνομά του) γεννήθηκε στις 16 Μαρτίου 1892 στο Σαντιάγο ντε Τσούκο (Santiago de Chuco), μια μικρή μεσαιωνική πόλη περίπου 3.000 κατοίκων, στις περουβιανές Άνδεις. Οι γονείς του ήταν και οι δύο παιδιά Ισπανών κληρικών. Οι γυναίκες και των δύο παπούδων του ήταν ιθαγενείς, Ίνκας. Έτσι, τόσο από μάνα όσο κι από πατέρα, ο Βαγιέχο ήταν μιγάδας. Ήταν το στερνό από τα έντεκα παιδιά της οικογένειας.

Εκεί, στο Σαντιάγο ντε Τσούκο, τελειώνει το δημοτικό και από το 1905-1908 πηγαίνει στο λύκειο του Ουματσούκο (Humachuco). Τα οικονομικά της οικογένειας όμως δεν πάνε καλά και αφήνει το σχολείο. Επιστρέφοντας στο χωριό του, παίρνει ιδιαίτερα μαθήματα για να περάσει τις εξετάσεις του τρίτου χρόνου. Εδώ πρέπει να σημειώσουμε πως η οικογένεια Βαγιέχο, βαθύτατα θρησκευόμενη, έλπυε να δει μια μέρα, τον Βαγιέχο, παπά. Ελπίδα τόσο της μάνας του όσο και του πατέρα του. Αυτά τα παιδικά χρόνια τού θρησκευτικού περιβάλλοντος παίζανε σημαντικό μεγάλο ρόλο στην εξέλιξη του ποιητικού του έργου και γενικότερα στη ζωή του.

Στο τέλος, αυτές οι επιδράσεις της παιδικής του ηλικίας θα πάρουν τη μορφή ενός δεισιμό, ενσυνείδητου και υποσυνείδητου στην προσωπικότητά του, που δεν θα ξεπεραστεί ποτέ. Κατά τον φίλο και βιογράφο του Βαγιέχο, Χουάν Λαρέα (Juan Larrea): «μια μορφή αγωνίας ανθρώπου που υποφέρει ανάμεσα στα εγκόσμια και υπερκόσμια από ένα τρομερό αίσθημα ενοχής», ανάμεσα στο καλό και στο κακό, με τη βιβλική έννοια.

Στο Τρουχίλιο

Το Τρουχίλιο, η πόλη με το πιο κοντινό πανεπιστήμιο, απείχε τέσσερις μέρες ταξίδι με άλογο από τη γενέτειρά του Βαγιέχο. Εδώ, γράφεται ο ποιητής στη φιλοσοφική σχολή του πανεπιστημίου. Φοιτά όμως μονάχα για ένα χρόνο και ύστερα, πάλι από έλλειψη οικονομικών πόρων, σταματά τις σπουδές και πιάνει δουλειά σ' ένα εργοστάσιο ζάχαρης ως υπάλληλος. Η μικρή επαρχιακή του γενέτειρα δεν μπορούσε να συγκριθεί σε τίποτα με τη μεγαλούπολη του Τρουχίλιο. Εκεί, στο χωριό του (έναν χώρο που θα επιστρέφει νοσταλ-

γικά με τη μνήμη σ' όλη τη ζωή), παρ' όλο τον αυταρχισμό και τη θρησκοληψία του, είχε διατηρηθεί μέσα από τους αιώνες κάτι από τον κοινωνισμό των Ίνκας, αυταρχικός με στην πολιτικο-κοινωνική του δομή, αλλά με την αίγλη της παράδοσης, σε σχέση με τον φυσικό περίγυρο, μέσα του. Ένα μεγάλο μέρος από τα δύο πρώτα βιβλία του Βαγιέχο είναι βαθιά επηρεασμένο απ' αυτή τη σχέση του ανθρώπου με τον χώρο της παιδικής ηλικίας. Ένας χώρος αποκομμένος από την υπόλοιπη πατρίδα του, σχεδόν ένας κόσμος απ' εαυτόν.

Δουλεύει για ένα διάστημα στο εργοστάσιο ζάχαρης και μετά το αφήνει για να δουλέψει στην πόλη Κιρουβίλκα (Quiruvilca). Εδώ ολόκληρη η πόλη δουλεύει στα ανθρακωρυχεία. Η εμπειρία αυτή θ' αποτελέσει ακόμη ένα σταθμό στη ζωή του Βαγιέχο, με κατοπινές επιδράσεις στο έργο του και οπωσδήποτε στις πολιτικές του πεποιθήσεις. Οι άνθρωποι εκεί διαβιούσαν κάτω από τις πιο απάνθρωπες συνθήκες εξαθλίωσης, εκμετάλλευσης και οικονομικής και κοινωνικής καταπίεσης.

Το 1911-1912 βρίσκουμε τον Βαγιέχο να δοκιμάζει ξανά το πανεπιστήμιο και να παραδίδει ιδιαίτερα μαθήματα στα παιδιά ενός μεγαλοκτηματία. Εκεί, στο τσιφλίκι, όπως και στα ανθρακωρυχεία, οι ιθαγενείς δούλευαν κάτω από φεουδαρχικές συνθήκες, όπου το δικαίωμα του τσιφλικιά έφτανε ίσαμε το ραστίγωμα. Με τις οικονομίες από τα

μαθήματα, το 1915 τελειώνει το πανεπιστήμιο παίρνοντας το δίπλωμα του φιλόλογου και συνεχίζει για δύο ακόμη χρόνια στη Νομική Σχολή του πανεπιστημίου του Τρουχίλιο. Σ' αυτή την πόλη, γύρω στο 1917, αρχίζει να δημοσιεύει και τα πρώτα του ποιήματα, που αργότερα θα αποτελέσουν τη συλλογή, «Οι Μαύροι Μαντατοφόροι».

Από τη Λίμα στη φυλακή

Το 1920 ο ποιητής διδάσκει σ' ένα κολέγιο στη Λίμα και κάνει τη θέση του εξαιτίας ενός ερωτικού δεσμού με την Ουλία, κουνιάδα ενός συναδέλφου του με μεγάλη επιρροή στη διαχείριση του σχολείου. Ενώ οι γονείς της κοπέλας επέμεναν στον γάμο, εκείνος αρνήθηκε. Τα περισσότερα από τα ερωτικά ποιήματα του, «Τρίλθε», του βιβλίου που θα ακολουθήσει, είναι εμπνευσμένα απ' αυτό τον δεσμό.

Τέλος Απριλίου του 1920 ο Βαγιέχο αποφασίζει να επιστρέψει στη γενέτειρά του, το Σαντιάγο ντε Τσούκο, ύστερα από απουσία δύο ετών. Μένει εκεί μέχρι τις αρχές Ιουλίου κι ύστερα επιστρέφει στην επαρχιακή πρωτεύουσα Τρουχίλιο, απ' όπου θα επέστρεφε ξανά στη Λίμα. Αιφνιδιαστικά, όμως, αποφασίζει να επιστρέψει στο χωριό του να παραστεί και στην εμποροπανήγυρη του αγίου προστάτη του Σαντιάγο ντε Τσούκο, που διαρκούσε μια εβδομάδα. Την τελευταία Κυριακή του πανηγυριού, οπότε και είχαν προηγηθεί εκλογές, σημειώθηκαν επεισόδια. Στη

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

διάρκειά τους σκοτώθηκε ένα άτομο, ενώ την ίδια νύχτα το εμπορικό κατάστημα μιας οικογένειας, που ήταν σε διαμάχη στα πολιτικά με τον ποιητή και τον αδελφό του Μανουέλ, πυρπολήθηκε. Ο Βαγιέχο κατηγορήθηκε άδικα από τους ιδιοκτήτες, που λόγω οικονομικής ισχύος είχαν τα μέσα με τις τοπικές Αρχές, για τον εμπρησμό. Μετά από δύο μήνες, που κρυβόταν στο σπίτι ενός φίλου του, συλλαμβάνεται. Αργότερα, στο δικαστήριο η κατηγορία μετριάστηκε σε ηθική αυτοουργία. Αυτό του στοίχισε 117 μέρες στις φυλακές του Τρουχίλιο. Αυτή την περίοδο γράφει και τα πρώτα ποιήματα του «Τρίλθε», το βιβλίο που η κριτική, μετά τον θάνατό του, θα χαρακτηρίσει σαν τη διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στην ποίηση του 19ου και του 20ού αιώνα στη Λατινική Αμερική, το βιβλίο που έσπασε το φράγμα ανάμεσα στην παράδοση και τα σύγχρονα ποιητικά ρεύματα της Ευρώπης.

Αποφυλακίζεται στις 21 Φεβρουαρίου του 1921, και φεύγει για τη Λίμα. Εκεί, συμμετέχει σ' έναν διαγωνισμό και κερδίζει το πρώτο βραβείο. Με τα χρήματα του βραβείου τυπώνει το «Τρίλθε». Συνεχίζει να ζει στη Λίμα, όμως η αποφυλάκισή του ήταν προσωρινή. Οι αντίδικοι κάνουν ένοσταση ενάντια στην απόφαση και το πράγμα τραβάει σε μάκρος, για να τελειώσει μόνο το 1928, όταν ο Βαγιέχο βρίσκεται στο Παρίσι. Αλλά ακόμα κι εκεί η απειλή θα κρέμεται πάνω από το κεφάλι του, ενώ η πικρία για την άδικη φυλάκισή του δεν θα τον εγκαταλείψει ποτέ. Αντίθετα, θ' αποτελέσει κι αυτή μέρος του δικασμού του (του δικασμού του ανθρώπου) που απ' αυτόν μοιάζει να φεύγει όταν στις 17 Ιουνίου 1923 αναχώρησε για την Ευρώπη, για το Παρίσι που του επιφύλασσε τόσο κρύο και τόση πείνα και παντοειδή δεινά που προσβάλλουν και υποβιβάζουν τον άνθρωπο. Το Παρίσι, που η αναληψία της μπουρζουαζίας του για την ανθρώπινη υπόσταση και οι χαοτικές αντιθέσεις του θα εκφραστούν με τόση γλαφυρότητα στα ποιήματα που θα γράψει εκεί.

«Οι Μαύροι Μαντατοφόροι, 1919»

Η πρώτη ποιητική συλλογή του Βαγιέχο κυκλοφορεί στη Λίμα, το 1919. Η κριτική της εποχής εκείνης δεν είδε τίποτα το αξιόλογο στο βιβλίο, εκτός από μερικούς που επιτέθηκαν για κάποια ποιήματα που ξέφευγαν από το ύφος των μοντερνιστών. Κι αυτό, γιατί η επίδραση του μοντερνισμού είναι μεγάλη στα τρία τέταρτα των ποιημάτων του βιβλίου. Είναι δε ιδιαίτερα καταθλιπτική στα ερωτικά ποιήματα της συλλογής, όπου γίνεται κατάχρηση της λέξης των μοντερνιστών «γαλάζιο», σαν ουσιαστικό αλλά και σαν επίθετο. Η λέξη προέρχεται από την ομώνυμη συλλογή του πατέρα του μοντερνισμού, Ρουμπέν Δαρίο, «Azul-Γαλάζιο», 1888.

«Οι Μαύροι Μαντατοφόροι» χωρίζονται σε έξι ενότητες. Κάθε μία έχει δικό της τίτλο, ενώ το πρώτο ποίημα της συλλογής, απ' όπου παίρνει και το όνομά της, μπαίνει μόνο του ακολουθούμενο από μία λευκή σελίδα, χρησιμοποιώντας έτσι σαν ένα είδος πόρτας, που οδηγεί στις έξι ενότητες που ακολουθούν. Το ποίημα αυτό είναι χαρακτηριστικό και μας εισάγει κιόλας

στην ιδέα του θανάτου, που γράφεται με κεφαλαίο και που θα κυριαρχήσει στην κατοπινή ποίηση του Βαγιέχο σαν ένα από τα γνωρίσματά της. Εδώ όμως έχουμε ένα θάνατο διαφορετικό από τους λυρικούς θανάτους της ποίησης εκείνου του καιρού: μαρτυρείται στα «τσιτσιρίσματα ενός ψωμιού που καίγεται». Αυτός ο στίχος ενόχλησε ιδιαίτερα την κριτική, που ήταν συνθησιμένη μόνο σε λυρικούς θανάτους διανοητικών καταστάσεων και ερωτικών συνεπειών.

«Τρίλθε, 1922»

Το «Τρίλθε» παραμένει μια μοναδική περίπτωση ποιητικής επανάστασης. Ο Βαγιέχο άρχισε αυτό το βιβλίο πριν από τη φυλάκισή του στις φυλακές του Τρουχίλιο, το συνέχισε στη φυλακή και το τελείωσε μετά την αποφυλάκισή του. Τα θέματα των 77 ποιημάτων της συλλογής είναι λίγο-πολύ κοινά, ενώ το μεγαλύτερο μέρος τους είναι εμπνευσμένο από τις σχέσεις του ποιητή με την Ουιλία. Είναι ο τρόπος που λέει τα πράγματα, που όχι απλώς ξάφνιασε την κριτική του καιρού του, αλλά την κατάλαβε στον μακάριο ύπνο του «γνωστού και παραδεγμένου» και αποφάνθηκε πως ο Βαγιέχο έβγαλε μια συλλογή «χωρίς ποιήματα». Τόσο βίαιη ήταν η ρήξη που αντιπροσώπευσε αυτό το βιβλίο με την ποίηση των μοντερνιστών, που, χωρίς υπερβολή, την προώθησε έναν αιώνα μπροστά.

Στα περισσότερα ποιήματα του «Τρίλθε», δεν καταλείπονται μόνο οι γνωστοί ποιητικοί κανόνες έκφρασης της εποχής, αλλά και η γραμματική διάρθρωση της ισπανικής γλώσσας. Ο Βαγιέχο στον πυρετό του να ανανεώσει την ποιητική δημιουργία του καιρού του, την καταργεί.

Ένα μέρος από τα ποιήματα του «Τρίλθε» μοιάζουν να έχουν γραφτεί σε παραλήρημα. Οι στrophές και οι ίδιοι οι στίχοι διατηρούν πολλές φορές μια αυτονομία σε σχέση με το υπόλοιπο ποίημα και μοιάζουν με συναισθήματα ή καταστάσεις πυρετού που έχουν ριχτεί σαν ονειρικοί συμβολισμοί πάνω στη σελίδα στην τύχη. Αυτός είναι ένας από τους λόγους της αλήθειας και της βαθιάς πρωτοτυπίας του. Ο άλλος είναι η προσπάθεια οργάνωσης αυτών των συναισθημάτων σε σύνολα με κάποιον ειρμό. Έτσι, σε μια πρώτη ερμηνεία, τα ποιήματα του «Τρίλθε» αποτελούν με τη ρήξη με την παράδοση, αλλά αυτό εκφράζεται μέσα από τη ρήξη του Βαγιέχο με τον ίδιο τον εαυτό του: τη ρήξη του συναισθήματος ενάντια στη λογική.

«Ανθρώπινα Ποιήματα, 1923-1938»

Τα «Ανθρώπινα Ποιήματα» είναι ο κορμός του βαγιεχικού ποιητικού έργου. Είναι η συνέχεια των εκφραστικών πειραματισμών του «Τρίλθε», αλλά τα θέματα των ποιημάτων διαφέρουν. Σ' αυτά, το υπόβαθρο είναι πολιτικό, κοινωνικό, φιλοσοφικό, ανθρώπινο. Όχι μόνο με την ανθρωπιστική σημασία, αλλά ανθρώπινο με την έννοια πως ο Βαγιέχο γράφει το αισθητικό και πολιτικο-κοινωνικό του πιστεύω παρατηρώντας το ίδιο του το σώμα, τα μέλη του και τη λειτουργία τους. Γι' αυτό πρόκειται για μια υλιστική ποίηση όπου εξιδανικεύεται το ίδιο το υλικό

βάρος των μελών του ανθρώπινου σώματος. Φυσικά όχι σε όλα τα ποιήματα. Όπως στο «Τρίλθε», όπου το μεγαλύτερο μέρος των ποιημάτων ξεκινάει από τις ερωτικές σχέσεις με την Ουιλία, εδώ έχουν σαν κύριο άξονα τον άνθρωπο σαν κοινωνική μονάδα αλλά και το ίδιο του το σώμα. Στα «Ανθρώπινα Ποιήματα», δεν υπάρχουν ερωτικά ποιήματα στη μορφή του «Τρίλθε ή των «Μαύρων Μαντατοφόρων». Ένα από τα μελήματα του Βαγιέχο εδώ είναι να κατασταλάξει σ' έναν «ανθρώπινο» τρόπο έκφρασης και να τελειώσει την αισθητική επανάστασή του.

«Ισπανία..., 09.-11.1937»

Το «Ισπανία, παρελθόν απ' εμού το ποιητήριον τούτο», αποτελεί μέρος των «Ανθρώπινων Ποιημάτων» μόνο γιατί γράφτηκε την ίδια εποχή. Η γλώσσα που χρησιμοποιεί ο ποιητής είναι η ίδια. Το θέμα όμως διαφέρει, και η διαφορά είναι βασική: όλα πάνε ένα πελώριο βήμα μπροστά. Ο τίτλος είναι παρμένος από το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο, όπου ο Βαγιέχο αντικαθιστά τη λέξη «Πάτερ» με το «Ισπανία», και είναι τα γνωστά λόγια του Χριστού στο Όρος των Ελαιών. Το βιβλίο γράφτηκε τους τελευταίους μήνες της ζωής του ποιητή. Στο «Ισπανία...» ο Βαγιέχο βλέπει τον άνθρωπο να ξεπερνάει τον δικασμό του και να κατακτάει με την αυτοτελεία του την πάλη για την παγκόσμια οικογένεια που θα φέρει η νίκη αυτού του επικού αγώνα. Εδώ, όλα γίνονται μέσα σε ανθρώπινα μέτρα. Εδώ ο άνθρωπος είναι μέρος ενός συνόλου που πολεμάει για το κοινό καλό: για την ιδεαλιστική νεκρανάσταση του πατρικού σπιτιού και της πεθαμένης μάνας, που βρίσκονται πίσω από το όνομα αυτής της χώρας, και για την επικράτηση της επανάστασης που είναι το τελευταίο στάδιο εξέλιξης του ουτοπιστικού του πιστεύω για μια πανανθρώπινη οικογένεια.

Το τέλος

Λίγες μέρες μετά την κατάρρευση των Δημοκρατικών Δυνάμεων στην Ισπανία, ο Καίσαρ Βαγιέχο ξεψυχή στις 15 Απριλίου 1938, στην κλινική Arago, στο Παρίσι, όπου από τις 29 Μαρτίου βρισκόταν σε κόμα. Πληγωμένος τόσο από την έκβαση του αγώνα, όσο και από τις μακροχρόνιες στερήσεις που υπέστη, καθώς για ένα μεγάλο μέρος της ενήλικης ζωής του σιτιζόταν ελάχιστα. Ίσως ο σπουδαιότερος ισπανόφωνος ποιητής του 20ού αιώνα (κατά πολλούς, μάλιστα, σημαντικότερος αυτού του Λόρκα) και ένας ουσιαστικά ανθρώπινος ποιητής, παρά την όποια ερμητικότητα των στίχων του. Έγραψε μοντέρνα, «αποδομητικά», «σουρεαλιστικά» ποίηση πολύ πριν από τη γέννηση των αντίστοιχων κινήματων στην Ευρώπη.

Πηγές

1. Cesar Vallejo, «Ποιητικά Άπαντα», εισαγωγή-μετάφραση-σχόλια Ρήγας Καππάτος, εκδόσεις Gutenberg, δεύτερη έκδοση, Αθήνα, 2010
2. Ηλίας Ματθαίου, «Ποίηση Ισπανόφωνων Αμερικής», εκδόσεις Γνώση, Αθήνα, 1987
3. Βίκτωρ Ιβάνοβιτς, «Ισπανοαμερικανική Λογοτεχνία», εκδόσεις Διώνη, Αθήνα, 1999

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Hugo Mujica «Ο θάνατος είναι η απουσία της λέξης θάνατος»

Αναδιφήσεις // Μία από τις πιο ξεχωριστές ποιητικές φωνές της Αργεντινής των τελευταίων ετών, ο Ούγκο Μουχίκα, αποτελεί ιδιαίτερη μορφή της ισπανόφωνης ποίησης, με τη «λέξη» να αποτελεί το κέντρο των διηγηματικών του αντανάκλαστικών

Γεννήθηκε στις 30 Αυγούστου του 1942 στο Μπουένος Άιρες. Οι ρίζες του ξεκινούν από τους Βάσκους της Ισπανίας, και πιο βαθιά από τους σεφαραδίτες από τη μεριά του πατέρα του και από τον νότο της Ιταλίας (Σικελία), από τη μεριά της μητέρας του. Παίδι μιας προλεταριακής οικογένειας με έντονη συνδικαλιστική δράση και αναρχικές καταβολές.

Μετά από ένα ατύχημα του πατέρα του, που τον άφησε τυφλό, και λόγω των οικονομικών δυσχερειών της οικογένειας, ο 13άχρονος Ούγκο ξεκινά να εργάζεται σε ένα εργοστάσιο κρυστάλλων, μέχρι το 1961. Παράλληλα ολοκληρώνει τις δευτεροβάθμιες σπουδές του σε νυχτερινό σχολείο, όπου και ο μικρός Ούγκο συναντά τον αγώνα και την αγωνία των ανθρώπων για «εργασία» και «μάθηση». Το 1961, με τουριστική βίζα, 37, μόλις, δολάρια στην τσέπη του και χωρίς να γνωρίζει λέξη Αγγλικά φεύγει για τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Ένας λόγος ήταν και η υποχρεωτική στράτευση στην πατρίδα του, που ήθελε να αποφύγει.

Greenwich Village

Εγκαθίσταται στην περίφημη περιοχή, Greenwich Village, της Νέας Υόρκης όπου και έζησε από κοντά όλη εκείνη την εξαρση-επανάσταση της δεκαετίας του εξήντα. Εργάζεται όπου βρίσκει, σε δουλειές τυπικές για τους αλλοδαπούς μετανάστες, και αρχίζει να σπουδάζει συστηματικά φιλοσοφία στο Ελεύθερο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης, ενώ

συνεχίζει τις σπουδές του και στον τομέα της ζωγραφικής. Συμμετέχει ενεργά στο ψυχεδελικό κίνημα που αναδύθηκε στις Η.Π.Α., τη δεκαετία του '60. Εργάζεται και συνεργάζεται απευθείας με τους πρωτοπόρους του κινήματος, Timothy Leary και Ralph Metzner, σε πειράματα που είχαν να κάνουν με τη χρήση του LSD και άλλων παραισθησιογόνων ουσιών σε σχέση με τη διεύρυνση της δημιουργικής διαδικασίας. Τέλη του εξήντα, και αφήνοντας τις πλαστικές τέχνες, οι αναζητήσεις του δεν θα μπορούσαν να μην στραφούν στις ανατολικές θρησκείες. Γνωρίζει τον γκουρού Swami Satchidananda, μέσω του Άλεν Γκίνσμπεργκ, που τον μπει στη μοναστική ζωή.

La orden Trapense

Ο Ούγκο Μουχίκα αποφασίζει να ασπαστεί τον μοναστικό βίο, και παίρνοντας τον όρκο σιωπής, ζει 7 χρόνια σε μοναστήρια του Τάγματος του Trapense. Σ' αυτά τα χρόνια της θηελπόμενης σιωπής ανακαλύπτει την ποίηση. Ταξιδεύει στο Άγιο Όρος στην Ελλάδα, ακολουθώντας τον δρόμο του ελληνορθόδοξου ψυχασμού, κι ύστερα από μια σειρά ταξιδιών στην Ευρώπη επιστρέφει στην Αργεντινή. Συνεχίζει να μονάζει σε μοναστήρι του ίδιου τάγματος στην πατρίδα του, κι ύστερα από μία επίσκεψη σε ένα παρόμοιο μοναστήρι στη Γαλλία αποφασίζει να σπάσει τον όρκο σιωπής και να ζήσει ως κοσμικός. Παράλληλα, όλα αυτά τα χρόνια, σπουδάζει Θεολογία και Ανθρωπολογία ενώ χρίζεται και ιερωμένος. Αφοσιώνεται αποκλειστικά στη γραφή,

και μέχρι σήμερα συνεχίζει να δίνει σεμινάρια-διαλέξεις ανά τον κόσμο και να γράφει ακαταπαύστως.

Η ελληνική έκδοση

Παντελώς άγνωστος στο ελληνόφωνο κοινό της ποίησης, μόλις το 2015 μεταφράζονται για πρώτη φορά ποιήματά του στη γλώσσα μας από τον μεταφραστή Στάθη Ιντζέ και κυκλοφορούν στην, πλέον γνωστή (έστω σε λίγους) και πολύτιμη, σειρά «Αργεντινών Ποιτών», των εκδόσεων «Θράκα».

Εδώ, στην εισαγωγή της, η Γιολάντα Ντελγάδο Μπατίστα αναφέρει: «Η δουλειά του Ούγκο Μουχίκα δεν επικεντρώνεται μόνο στην πνευματική δημιουργία, αλλά η λέξη αποτελεί και το κέντρο των διηγηματικών του αντανάκλαστικών. Η λέξη ως πνευματική δημιουργία και ταυτόχρονα ως πεδίο στοχασμού. Η ποίησή του είναι μια σαφής αποκλήρυξη του ίδιου του εαυτού, ώστε να μεταμορφωθεί σε έκφραση

ζωής, δημιουργώντας έναν οικείο και ανεξάντλητο διάλογο με τον κόσμο.

»Είναι ακριβώς αυτή η απρόσκλητη προσφορά, αυτή η απογύμνωση, που κάνει τον Ούγκο Μουχίκα έναν ανένταχτο συγγραφέα και μακάρι να είναι έτσι πάντα. Η πρόδοσή του κατά τη διάρκεια των ετών ως εύπλαστος καλλιτέχνης, η παραμονή του για εφτά χρόνια σε ένα μοναστήρι αφοσιωμένος στον όρκο σιωπής, και η προσήλωσή του στην ποιητική δημιουργία, εμπλουτίζουν το έργο αυτού του πολυσύνθετου συγγραφέα μέσα στην απλότητά του».

«Φθινοπωρινά απογεύματα μέσα μου»

μακριά, ανάμεσα στην ομίχλη, ένα πουλί φτερουγίζει, όπως απομακρύνονται τα πουλιά σε κάθε φτερουγισμα, πουλιά που οργάνουν την ομίχλη. μια βροχή, σταγόνα τη σταγόνα, πέφτει σ' ένα δάσος όπου το πράσινο γεννιέται όπου ένα παιδί τρέχει κι εξαφανίζεται μακριά. φθινοπωρινά απογεύματα και όλα εκεί, μακριά, εδώ, πάντα τίποτα όπου γράφω τη λέξη μακριά. («Φωταγωγημένη Νύχτα», 1999, μετάφραση: Στάθης Ιντζέ)

Εργογραφία

Ο Ούγκο Μουχίκα είναι πολυγλωσσικός.

Έχει γράψει, εκτός από ποίηση, δοκίμια, διηγήματα, μελέτες και πολλά άλλα. Η ποίησή του έχει μεταφραστεί και συνεχίζει να μεταφράζεται σε διάφορες γλώσσες. Επίσης πολλά από τα ποιήματά του έχουν μελοποιηθεί. Το σημαντικότερο γεγονός, όμως, είναι πως ο Μουχίκα παραμένει δημιουργικός και μάχιμος αναφορικά με την «Υπόθεση Ποίησης». Παρακάτω παραθέτουμε την πλήρη εργογραφία του στα ισπανικά, που αφορά αποκλειστικά στις ποιητικές του συλλογές:

1. «Brasa blanca», Ed. Sitio del Silencio, Argentina, 1983
2. «Sonata de violoncello y lilas», Ed. Sitio del Silencio, Argentina, 1984
3. «Responsoriales», Ed. El Imaginero, Argentina, 1986
4. «Escrito en un reflejo», Ed. El Imaginero, Argentina, 1987
5. «Paraiso vacio», Ed. Troquel-Estaciones, Argentina, 1992
6. «Para albergar una ausencia», Ed. Pre-textos, Espana, 1995
7. «Noche abierta», Ed. Pre-textos, Espana, 1999
8. «Sed adentro», Ed. Pre-textos, Espana, 2001
9. «Casi en silencio», Ed. Pre-textos, Espana, 2004
10. «Y siempre despues el viento», Ed. Visor, Espana, 2011
11. «Cuando todo calla», (XIII Premio Casa de America de Poesia Americana), Ed. Visor, Espana, 2013
12. «Barro desnudo», Ed. Visor, Espana, 2016 (υπό έκδοση)

www.simerini.com.cy

Ομήρου Λέξις 'Οΐον τέτιξιν' - σαν τα τζιτζικια *Ιλιάς Γ 150*

Ιστορίες αλλιώς // Καθώς ασταμάτητα κορδακίζουν έξω τα τζιτζικια, κι 'άσιτος και άποτος' (όπως και του μύθου ο γεροτζιτζικας) ξεχνιέμαι στον βιβλίον το τραγούδι μου κι εγώ, πώς να μην θυμηθώ τον γερο-Τζιτζικια Τιθωνό

ΤΙΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

titos_christodoulou@hotmail.com

Ετι και έτι ο τέτιξ 'Ασπετος ρεί', κυλά ασταμάτητα και δυνατή η ωδή των τζιτζικιών, στο Ιουλιάντικο καύμα της ημέρας ('έξω πυρώνει θεΐος Ιούλιος μήνας'). Συνοδεύοντας το μονήρες πρωινό, τετράωρο διάβασμά μου: σαν τον γέροντα Τιθωνό, με αποδυναμωμένη του σώματος την ικμάδα - 'ουδέ τι κίκυς έστ' ενί μέλεσιν' - κλεισμένος (από την Ηώ, του πρωγιού μας την θεά;) στονθάλαμό μου. Βγήκε η θεά, γαρ, στην δουλειά της, την ημέρα και το φως να φέρει, η λαμπερή μας, στους θνητούς...

Καθώς ασταμάτητα κορδακίζουν έξω τα τζιτζικια, κι 'άσιτος και άποτος' (όπως και του μύθου ο γεροτζιτζικας) ξεχνιέμαι στον βιβλίον το τραγούδι μου κι εγώ, πώς να μην θυμηθώ τον γερο-Τζιτζικια Τιθωνό, 'βίω μακρῶ δαπανθέντα' να έχει μεταμορφωθεί σε τζιτζικια - 'μετέβαλεν εις τέτιγα η θεός', μας μεταφέρει στα σχόλια του σχετικού ομηρικού Ύμνου ο Ελλάνικος - και κλεισμένος στον μοναχικό του θάλαμο απ' την σύζυγο Ηώ, να τέρπει και να τέρπεται με την ασταμάτητα, 'άσπετο αυδή' του, το μόνο κι ηχηρό τραγούδι που του έμεινε να λέει... 'Vocem tamen nascar, vocem mihi fata relinquent', 'κι όμως (αγνώριστο) θα με γνωρίζουνε απ' την φωνή, την φωνή θα μου αφήσει η μοίρα' - όπως, στην παράλληλη ιστορία της ζαρωμένης κι αδύναμης στα αιώνια γηρατειά της Σίβυλλας, διηγείται στις Μεταμορφώσεις του ο Οβίδιος: Μεταμ. 14, 153).

Μεταμορφώσεις και θαύματα αποφεύγει στον φιλοσοφικό ρεαλισμό της ποιήσεώς του ο Όμηρος. Αρχαίοι σχολιαστές, όπως ο Ευστάθιος, όμως, δεν μπορούν να μην συνδέσουν την ομηρική μεταφορά των θαυμαστικών λόγων των Τρώων γερόντων στην θεά, στα τέκνη, της ωραίας Ελένης, στην Τειχοσκοπία, την ραψωδία Γ, 150. Ίσως, λοιπόν, πιο ρεαλιστικά ο ποιητής, της ονοματοποιίας ο μασέτρος, να εμπνεύστηκε την μεταφορά από τον ήχο που κάνουν τα φαρούτσια τα γεροντάκια: τζ τζ τζ, ούτε οδοντοστοιχίες τεχνιτές, ούτε ακριβά 'οδοντικά εμφυτεύματα' για τους βοηθούς εισαγγελείς είχαν ακόμη η εποχή! Η, πάλι, από τον ακατάσχετο λήρο, τον 'άσπετο αυδή', την φωνή που μόνη η μοίρα τους έχει αφήσει πια καταφυγή στην περιθωριοποιημένη απραξία των κουτσομπόληδων γερόντων, στις συνάξεις στα αρχαία τους ΚΑΠΗ. Κάτι για να προσδώσουν ποιητικότητα στην μεταφορά του στίχου, κάτι για να δείξουν, όπως το συνήθιζον, ευμάθεια και ειδημοσύνη, οι Ομηρικοί σχολιαστές, ο Ευστάθιος κι ο Αρίσταρχος, δεν διανοούνται να παραβλέψουν την μυθική σύνδεση των γερόντων της Ιλιάδος 'τζιτζικιών' με το γήρας του εραστού,

κάποτε, της θεάς Ηούς, που μεταμορφώθηκε από εκείνη σε τζιτζικια, ώστε με μόνη να την τέρπει την φωνή του.

Σχολιάζει ο Ευστάθιος (είμεθα τυχαιοί, υπάρχει στο διαδίκτυο, ώστε να τον διαβάζουμε, σαν τον Τιθωνό κλεισμένοι στον θάλαμό μας!): 'Τιθωνός... ες βαθύ γήρας ελάσας και ζην μηκέτι εθέλων, ηπίσατο παρά της Ηούς θάνατον... η δε αδυνατούσα - ήδη γαρ ενεγρήφη τοις αθανάτοις ο Τιθωνός - εις τέτιγα μετέβαλεν αυτόν' (Ευστάθ. 825, 49 - σχόλ. Λ 1-2: 'Ηώς δ' εκ λεχέων παρ' αγαυού Τιθωνοίο/ όρνυθ', ίν' αθανάτοις φώς φέρει ηδέ βροτοίσι'. Έχοντας φτάσει σε βαθιά γεράματα ο Τιθωνός και μη θέλοντας άλλο να ζει, ζήτησε από την Ηώ να πεθάνει... Αδυνατώντας εκείνη να ικανοποιήσει το αίτημα, γιατί ήδη τον είχαν κάνει αθάνατο οι θεοί, τον μεταμόρφωσε σε τζιτζικια. Αλλά, γιατί (καλή ώρα) το κλείσιμο του Τιθωνού στον θάλαμο, στο κλουβί, απ' την θεά, αφού γηρασμένος κι αδύναμος δεν μπορεί να κουνηθεί και να φύγει; Εξηγώντας τον μύθο, με αναφορά στην Παράδοση του Τιθωνού στον Ομηρικό Ύμνο στην Αφροδίτη, ο πολύς Ι. Κακριδής (Ομηρικές Έρευνες, Βιβλιοπωλείο της Εστίας, Αθήνα 1984, σ σ. 159-174) εξηγεί την αρχαία κρίση για την 'αρίστη βουλή' της θεάς συνδέοντάς την με την φωνή του τζιτζικια Τιθωνού: όχι για να μην τον ακούει πια, αλλά το αντίθετο, για να χαιρέται την φωνή του. Όπως στον Ευστάθιο, στο σχόλιό του στο Λ 1 της Ιλιάδος: 'μετέβαλεν εις τέ-

τιγα, όπως διά της φωνής αυτού τέρπειτο διπνεκώς ακούουσα'.

Άδων 'άσιτος και άποτος'

Αλλά, γιατί 'άσιτος και άποτος' ο γεροτζιτζικας; Κι ο μιν υποφαινόμενος για να μην βαρύνει το στομάχι και την κεφαλή, εμποδίζοντας το διάβασμα - αφού 'παχεία γαστήρ λεπτόν ου τίκει νόον'. Συστατικό του αιτιολογικού μύθου και η 'άσπετος φωνή' και η αφαγία. Να εξηγεί το ζαρωμένο και σμικρυνόμενο του γήρατος κορμί, το 'longa Tithoni minuit senectus', όλο και μικραίνει γερώνοντας ο Τιθωνός, στις Ωδές του Ορατίου (Ωδ. 2, 16, 30); Μάλλον, όπως εξηγεί ο Κακριδής, εδώ συνείρονται όλα τα στοιχεία του αιτιολογικού αρχαίου μύθου της Μεταμόρφωσης, που λείπουν όμως από την 'αλεγινόμενη' τα θαύματα Ιλιάδα, στο Λ1, αφού η Ηώς είναι σύνευνη του (νέου, άρα) Τιθωνού, ενώ οι σχολιαστές συνδέουν το γήρας του αθανάτου, αλλά πάντα γηράσκοντος Τιθωνού, με την ομηρική, παρομοίωση των γερόντων 'οΐον τέτιξι' στο Δ 150.

Κι ο μύθος αιτιολογεί και την φήμη του τζιτζικια, στους αρχαίους, ότι τραγουδά ακατάπαυστα, χωρίς να σκέφτεται την τροφή, ώσπου να πεθάνει, σαν το διάβασμα κάποιων άλλων τετιγών που εμείς γνωρίζουμε. Παραθέτει, σχετικά, ο Πλατωνικός Φαίδρος: 'έξών των τετιγών γένος φύεται, γέρας τούτο παρά Μουσών λαβόν, μηδέν τροφής δείσθαι γενόμενον, αλλ' άσιτόν τε και άποτον ευθύς άδειν, έως αν τελευτήσθ' (Πλατ.

Φαίδρ. 259c). Σ' ένα επίγραμμα, εξ άλλου, του Αντιπάτρου, τονίζεται ακριβώς η αντίθεση της 'ασπέτου', δυνατής κι ασταμάτητης φωνής του τζιτζικια με την σωματική αδυναμία και την λιτή τροφή του (δρ. Κακριδής, οπ.π., σ. 165):

Αρκεί τέτιγας μεθύσαι δρόσος - αλλά πόντες αείδην κύκνων εισί γεγωνότεροι

Δυνατότερο, και πιο μακροχρόνιο, των τετιγών το τραγούδι - 'έτι και έτι ο τέτιξ, από το κύκνειο άσμα. Άντε, άπογευμα, χωρίς γεύμα, ήδη. Όρα για λίγη δρόσο: λιτή, του καρπουζιού. Κι ως μας μάθει, κυρίως, ο μύθος του Τιθωνού. Όπως και του Πέλοπος, και του Ενδυμίωνα ('αθάνατος και αγήρω εθέλειν μένων'), και της Σίβυλλας (που ακόμη, και μάταια, 'αποθανείν θέλει': αθανασία θεϊκή να μην ζητούμε, στην παγίδα πέφτοντας του Τιθωνού: 'δι' άγνοιαν ουκ ηπίσατο και αγηρασίαν' (Σχολ. Ομήρου Δ 5, ε 1).

Άποτος και άσιτος, ακούμε να άδει ακόμη, Ιουλιάντικα ο Τιθωνός. Τραγικά, ίσως, ή ειρωνικά - το ίδιο κάνει - έχοντας καταστεί εκλεκτόν 'όψον', μεζεδάκι των αρχαίων Ελλήνων. Και του Διδασκάλου μας ακόμη, του Αριστοτέλη, που απελάμβανε καμιά μπουκιά τζιτζικια. Κι αν, άποτοι και άσιτοι, διά το καύμα και την μελέτη, ακούμε την κοιλιά να γουργουρίζει εμείς, ποιου πράγματι τραγούδι εκ κοιλίας να είναι το τραγούδι αυτό, έτι και έτι;

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Μαρία Α. Αριστείδου Με καφέ και πινέλα

Συνέντευξη //

«Πάντα υπάρχουν περιθώρια για πειραματισμό, γι' αυτό κάθε λίγο και λιγάκι βλέπουμε πράγματα διαφορετικά.

Η δημιουργικότητα, η δυνατότητα να ονειρεύεσαι και η εφευρετικότητα δεν έχουν όρια»

ΜΑΡΙΑ ΜΗΝΑ
minam@simerini.com

Με έναν καφέ στο χέρι οι περισσότεροι από μας, στον δρόμο, στο αμάξι, καθοδόν για τη δουλειά, ή σε συναντήσεις με φίλους και την οικογένεια για να πούμε τα νέα μας. Σε ό,τι αφορά τη Μαρία Α. Αριστείδου, τη νεαρή ζωγράφο από τη Λάρνακα, αυτή η ιδιαίτερη συνήθεια -ερωτολεστία για μερικους- του καφέ μάλλον σημαίνει κάτι παραπάνω. Τη Μαρία, ένα κορίτσι θα έλεγε κανείς της εποχής του, τη γνωρίσαμε μέσα από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, από όπου και έγινε ευρέως γνωστή, και θαυμάσαμε τον κόσμο που φιλοτέχνησε με την αγάπη, το πηγαίο ταλέντο και τον καφέ της. Όπως μας εξήγησε στη συνέντευξη που ακολουθεί, ένα ατύχημα με έναν καφέ που χύθηκε σε ένα έργο στάθηκε η αφορμή για έναν γόνιμο, κατασταλτικό πειραματισμό. Έκτοτε ο καφές έγινε το μέσο, το χρώμα, η έμπνευση, το ταξίδι, η δημιουργία η ίδια.

Μία ευτυχής... τυχαιότητα κατέληξε σε αυτό για το οποίο σε γνωρίζεις, πλέον, ο κόσμος, τη ζωγραφική από/με καφέ. Μπορείς να μας μιλήσεις λίγο για το πώς προέκυψε αυτή η τεχνική;

Όπως γνωρίζετε ήδη, ήταν όντως τυχαία. Δούλευα σε μια παραγγελία με ακουαρέλες και τυχαία χύθηκε ο καφές επάνω στο σχεδόν τελειωμένο μου έργο. Ξέροντας τον χαρακτήρα μου, κανονικά θα με κυριεύει ο πανικός, αλλά, για έναν περίεργο λόγο, το δέχθηκα πολύ ήρεμα και το είδα με πολύ θετικό μάτι. Αυτόματα παρατήρησα ό,τι άλλο έκανα και ξεκίνησα έτσι έναν πειραματισμό με καφέ.

Παρά το νεαρό της ηλικίας σου, σε μία εποχή που οι περισσότεροι νέοι σκoiνοβατούν μεταξύ ανεργίας, ετεροαπασχόλησης ή υποαμοιβόμενης εργασίας, θα έλεγε κανείς ότι εσύ έχεις ήδη «κατακτήσει» μία σταθερότητα. Πώς το σχολιάζεις;

Δεν θα έλεγα απαραίτητα πως έχω κάτι το σταθερό - καθώς, ενδέχεται ένα μήνα να έχεις 100 παραγγελίες, ενώ τον άλλο καθόλου. Είναι, εννοείται, πιο σταθερό από άλλες επιλογές, αλλά είναι και αβέβαιο. Το μόνο που ξέρω είναι πως, σε

τέτοιες άσχημες εποχές, οι ευκαιρίες δεν σου δίνονται, αλλά τις κάνεις. Και δεν είναι κι εύκολο. Απλώς, δεν πρέπει να τα παρατάς.

Είναι, λοιπόν, εύκολο για κάποιον σήμερα, σε αυτούς τους απρόσφορους, εν πολλοίς καιρούς, να ασχοληθεί βιοποριστικά με ένα καλλιτεχνικό επάγγελμα;

Όχι, δεν είναι. Πρέπει να έχεις πλήρη αφοσίωση και αγάπη και να είσαι υπερβολικά οργανωμένος, καθώς και να προβλέπεις. Τη μια μέρα είσαι εντός, την άλλη είσαι έξω από το «παιχνίδι». Δεν ξέρω κατά πόσο θα πρότεινα σε άλλον αυτό το επάγγελμα, αλλά εγώ προσωπικά δεν το σώμα και η ψυχή σου σου λένε «φτάνει», όμως πάντα νικά το αίσθημα, η αγάπη μου σε αυτό που κάνω, καθώς και η επιμονή μου. Γι' αυτό και δεν με πρόδωσαν ποτέ.

Έχεις καταξιωθεί στους καλλιτεχνικούς κύκλους, τόσο στον εγκώριο όσο και εκτός Κύπρου, ως η «ποπ ζωγράφος που φιλοτεχνεί έργα με καφέ». Πώς εισπράττει αυτή την αναγνωρισιμότητα και πώς επηρεάζει τη δουλειά σου εν γένει;

Εννοείται πως οποιαδήποτε αναγνωρισιμότητα, είτε μικρή είτε μεγάλη, βοηθά - και δεν εννοώ τη φήμη των μίντια. Από μικρή ήμουν «η Μαρία που ζωγραφίζει».

Αυτή και μόνο η αναγνώριση είναι μεγάλο επίτευμα σε αυτό τον χώρο και επηρεάζει πολύ τη δουλειά σου. Οι γύρω σου έχουν πλήρη εμπιστοσύνη και αναμένουν πάντα το επόμενο σου βήμα. Επειδή αυτό ξέρω να κάνω. Αν ήμουν δικηγόρος, για παράδειγμα, σίγουρα δεν θα είχα την ίδια εμπιστοσύνη του κοινού, γιατί «η Μαρία που ζωγραφίζει -κι έγινε δικηγόρος», θα ήταν «άκυρο» για μένα.

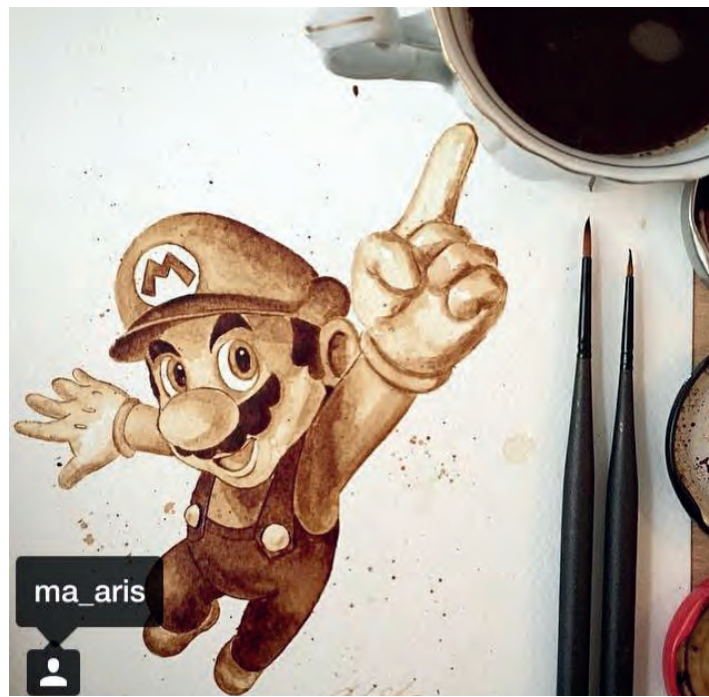
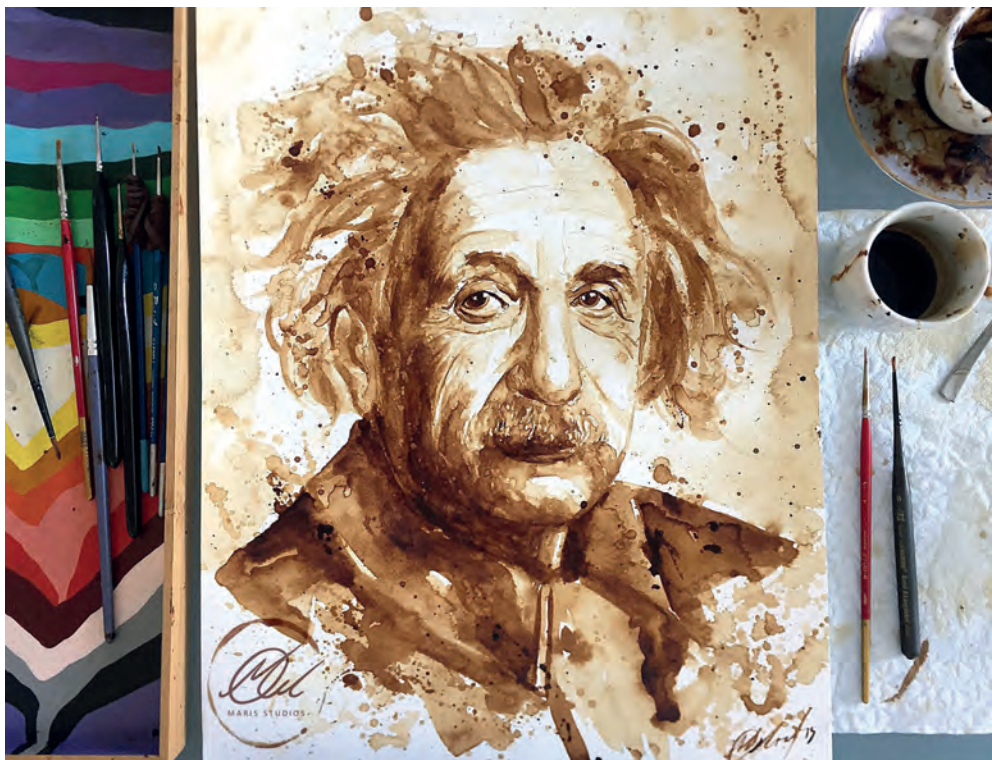
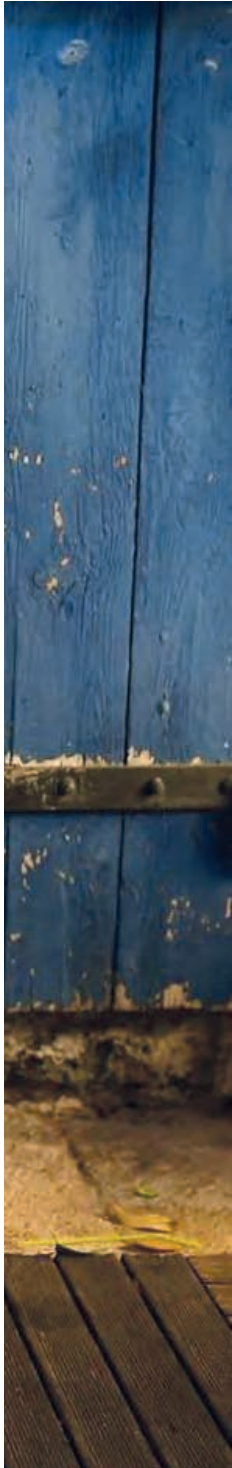
Πόσο δεκτική θα έλεγες ότι είσαι στην αλλαγή, δεδομένου ότι η τεχνική που ανέπτυξες και εξακολουθείς να εξελίσσεις εισπράττεται από το κοινό εγκωμιαστικά; Υπάρχουν περιθώρια για πειραματισμό;
Πάντα υπάρχουν περιθώρια για πειρα-

«Σε τέτοιες άσχημες εποχές, οι ευκαιρίες δεν σου δίνονται, αλλά τις κάνεις»

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

ματισμό, γι' αυτό κάθε λίγο και λιγάκι βλέπουμε πράγματα διαφορετικά. Η δημιουργικότητα, η δυνατότητα να ονειρεύσαι και η φευρετικότητα δεν έχουν όρια. Αλλιώς θα ήμασταν ακόμη άνθρωποι των σπυλαίων.

Όσο αφορά τον καφέ, ένα χρώμα βγάζει. Αλλά από αυτό το χρώμα μπορείς να κερδίσεις άπειρες αποχρώσεις. Όταν το χρησιμοποιήσεις σε άλλο χαρτί, τότε βγάζει άλλη υφή - και υπάρχουν εκατομμύρια είδη χαρτιών. Το πινέλο επιλογής σου θα αλλάξει την πορεία της πινελιάς σου, ενώ επίσης μπορείς να πειραματιστείς με διάφορα μεγέθη. Τα σχέδια μπορούν να είναι πάνω σε ξύλο, πλακάξ, δίσκο, καμβά ή/και να μπουν σε κορνίζα. Όλα αυτά καταλήγουν σε εκατομμύρια επιλογές για πειραματισμό, μόνο και μόνο από ένα απλό υλικό, τον καφέ.

Ποια είναι τα επόμενα καλλιτεχνικά σχέδιά σου;

Ανοίγω το στούντιό μου! Θα ανοίξει επισήμως για το κοινό κάπου μέσα στον Δεκέμβριο, εδώ, στην όμορφή μου πόλη όπου μεγάλωσα και ζω, τη Λάρνακα.

Ο χώρος αυτός θα λειτουργεί ως γκαλερί, με δικά μου έργα και άλλων, θα υπάρχουν διαθέσιμα προς πώληση

υλικά ζωγραφικά και διάφορα άλλα υλικά που χρησιμοποιώ για τις κατασκευές μου, build your own sketchbook station, όπου θα μπορεί κανείς να διαλέξει από μεγάλη συλλογή ειδών χαρτιών και εξωφύλλων, για τη δημιουργία του δικού του δημιουργικού βιβλίου.

Θα προσφέρονται επίσης υπηρεσίες bookbinding, που έκανα και στο πανεπιστήμιο, ευκαιρία για απογευματινά θεματικά σεμινάρια για μικρούς και μεγάλους, ενώ εκεί θα βρίσκεται και ο δικός μου προσωπικός χώρος, όπου θα δημιουργώ.

Πώς βλέπεις την εικαστική Κύπρο του 2016; Διαβλέπεις κάποιες τάσεις να διαμορφώνονται;

Οι τάσεις διαμορφώνονται με το δευτερόλεπτο. Όλοι το αναγνωρίζουμε αυτό αν έχουμε social media. Τα εικαστικά στην Κύπρο πριν από την κρίση ήταν πολύ ψηλά και χάνονταν σιγά-σιγά. Τώρα βλέπω την εικαστική Κύπρο να επανέρχεται δυναμικά και να πολεμά, σε περίπτωση που συναντήσει εμπόδια. Βλέπω τους νέους καλλιτέχνες να εισέρχονται δυναμικά στον χώρο, κι αυτό είναι κάτι που με συγκινεί. Η νέα τάση είναι πως ο εικαστικός κόσμος επανέρχεται και μπαίνει δυναμικά.

ART AERI LTD

Ντέιβιντ Ρόμπερτς

Ο Ντέιβιντ Ρόμπερτς γεννήθηκε στο Εδιμβούργο το 1796 και πέθανε στο Λονδίνο το 1864. Ήταν σημαντικός ζωγράφος, εκπρόσωπος της οριενταλιστικής σχολής. Κατ' ουσίαν αυτοδίδακτος, μαθήτευσε κατ' οίκον στο Εδιμβούργο για επτά χρόνια. Από το 1822 και επί 14 χρόνια εργάστηκε ως σκηνογράφος στο Βασιλικό Θέατρο του Εδιμβούργου και στη συνέχεια στα θέατρα Drury Lane και Covent Garden του Λονδίνου. Ήταν καλός φίλος του Καρόλου Ντίκενς. Το 1899 εξελέγη μέλος της Βασιλικής Ακαδημίας και δύο χρόνια αργότερα έγινε πλήρες μέλος της. Η πρώτη του έκθεση παρουσιάστηκε το 1824, με εξαιρετική επιτυχία, στην Εταιρεία Βρετανών Καλλιτεχνών. Την ίδια χρονιά επισκέφτηκε για πρώτη φορά την Ευρώπη και κυρίως τη Νορμανδία. Κατόπιν προτροπής του Άγγλου ζωγράφου Τζόζεφ Μάλορντ Ουίλιαμ Τέρνερ, διάσημου τοπιογράφου, αποφάσισε να ταξιδέψει στο εξωτερικό, προκειμένου να εμπλουτίσει τη θεματογραφία των έργων του. Το 1832 ταξίδεψε στην Ισπανία και το Μαρόκο, όπου ενθουσιάστηκε με την ισλαμική τέχνη. Το 1838 πήγε για μερικούς μήνες στην Άνω Αίγυπτο και τη Νουβία και εντυπωσιάστηκε με τη μεγαλοπρέπεια και την ομορφιά των ναών του Λούξορ και του Καρνάκ. Το 1839, ξεκίνησε άλλο ταξίδι στο Σινά, τη Συρία, την Παλαιστίνη και τον Λίβανο. Κατά τη διάρκεια των επτά μηνών των ταξιδιών του αυτών (1838-39), ο Ρόμπερτς φιλοτέχνησε 272 πίνακες, τους οποίους με την επιστροφή του στο Λονδίνο εμπιστεύτηκε στον Louis Hague, για να φτιάξει λιθογραφίες από τις ακουαρέλες αυτές. Από τη συνεργασία αυτή προέκυψε το εκπληκτικό σε εξή τόμους λεύκωμα «Απόψεις των Αγίων Τόπων, Συρίας, Ιδουμαίας, Αραβίας, Αιγύπτου και Νουβίας», που δημοσιεύτηκε μεταξύ των ετών 1842 και 1849, με 247 λιθογραφίες και σημείωσε τεράστια επιτυχία. Το πρωτότυπο αυτού του λευκώματος βρίσκεται σήμερα στο Μουσείο Βικτωρίας και Αλβέρτου στο Λονδίνο. Στις λιθογραφίες του λευκώματος εικονίζονται, μεταξύ άλλων, «Η κυρία είσοδος στον Ναό του Λούξορ», «Το Κάστρο του Καΐρου», «Ερείπια στο Μπάλαμπεκ» κ.ά. Ανάμεσα στους ζωγραφικούς πίνακες του Ρόμπερτς περιλαμβάνονται «Η έξοδος των Ισραηλιτών» (1829), «Εσωτερικό του Καθεδρικού Ναού της Σεβίλλης» (1834), «Αποψη του Καΐρου» (1840), «Η Πύλη στον Μεγάλο Ναό του Μπάλαμπεκ» (1841), «Ναός στην Dendera» (1841), «Το Εδιμβούργο από τον Λόφο Κάλτον» (1858) κ.ά.

Για περισσότερες πληροφορίες
αποταθείτε στο www.artaeri.com.
Μακαρίου 71, Λ/σία

Βιογραφικό

Η Μαρία Α. Αριστείδου σπούδασε Καλές Τέχνες (BA Fine Art) στο Manchester Metropolitan University και στο Health University of Central Lancashire (MA Arts). Συνεργάστηκε με μεγάλες εταιρείες και οργανισμούς, όπως οι Nestle, Winsor and Newton, Illy, Charbonnel and Walker, (RED) - #endAIDS Campaign, καθώς και με τον φιλανθρωπικό οργανισμό Ένα Όνειρο Μια Ευχή.

Η δουλειά της προβλήθηκε σε διάφορους χώρους, ιστοσελίδες και μέσα κοινωνικής δικτύωσης, μερικά από τα οποία είναι: ABC News, ViralNova, DesignTaxi, Cosmopolitan, Daily Star, Van Gogh Museum.

Μία από τις τελευταίες της εμφανίσεις ήταν στο V festival στο Essex για live Coffee Painting, όπου αντιπροσώπευσε μία καινούργια εταιρεία καφέ.

Ζει και εργάζεται
στη Λάρνακα.

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Η Θλίψη μέσα από τη Μουσική

ή αλλιώς, what came first, the music or the misery?

Κατοπεύσεις // «Με τη μουσική, τα πάθη αυτοαπολαμβάνονται» - Φρειδερίκος Νίτσε

Κλεμμένο αλλά καθόλου κοινότυπο. Ένα σωρό παιδιά ανά τους αιώνες μεθάνε στα δωμάτιά τους, παίρνουν ψυχοφάρμακα, κάνουν απόπειρες αυτοκτονίας για δικούς τους λόγους ή για να μιμηθούν τους επισκέπτες που φιλοξενούν οι τοίχοι τους - οι μουσικοί τους ήρωες δηλαδή - δαγκώνουν μαξιλάρια, χτυπιούνται στα πατώματα ματώνοντας με στίχους και ήχους. Η εννληκίωση σε μερικούς έρχεται πριν από την ώρα της και οι λόγοι είναι πάντοτε πολλοί. Ερωτικός σπαραγμός, δυο γονείς που δεν συγχωρούνται τα λάθη τους, το κορίτσι που έφτυγε τέλος Αυγούστου και σ' έβρισκε με τα γόνατα διαλυμένα και την μπάλα ξεφουσκωτή, ο εφιάλτης της επόμενης χρονιάς στην πίσω πόρτα ενός παλιού αμαξιού. Όλα στα παιδικά τα λήμματα είχαν το δικό τους soundtrack. Οι Scorpions με το Holiday, οι Doors με τον απαγορευμένο οιδιπόδειο στίχο, η γιαγιά και ο βήχας της από το τσιγάρο να σου μαθαίνει τον θάνατο που στο ανθολόγιο του δημοτικού ονομαζόταν «Ο Κύριος Κανείς».

Ύστερα πάντα ερχόσουν σε επαφή με το πρώτο βινύλιο του ξαδέρφου σου. Πείτε το σύμπτωμα, αλλά το The Wall των Pink Floyd θα γαλουχήσει πολλά πισιρίκια ακόμη. «Mother do you think they'll try to brake my balls?», θα τραγουδούν οι Waters και Gilmore κάνοντας το σχολείο μίαν ατελείωτη φυλακή! Η πρώτη κασέτα έπεφτε στο χέρι σου με τραγούδια επιλογής του φίλου σου και πάντοτε τελείωνε με το Stairway To Heaven. Εκεί άρχιζαν και τα πρώτα δάκρυα. Οι ονειρώξεις ήταν μια απορία που δεν είχε σχέση ακόμα με τη μουσική. Η θλίψη όμως; Η δυστυ-

χία; Πάντα ερχόταν με μια κασέτα. Στις μέρες μας βέβαια τα mp3 αντικατέστησαν τις κασέτες και έφεραν ολάκερες δισκοθήκες φαντάσματα να στρογγυλοκάθονται άχαρα μέσα σ' ένα σκληρό δίσκο. Όλα τα κασετόφωνα σκουριασμένα, περιφρονημένα, όλα.

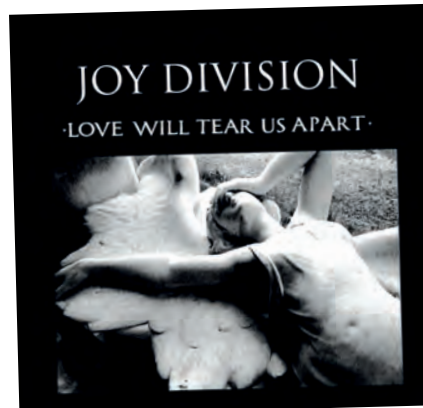
Η θλίψη μέσα από τη μουσική, ή αλλιώς, What came first, the music or the misery?

Ο Cusack αναρωτιέται γι' αυτό στο High Fidelity. Οι μανάδες τρομοκρατούνται όταν ακούνε τους Black Heart Procession να σκοτεινιάζουν ένα ολόκληρο δωμάτιο κι έναν ολάκερο κόσμο, του παιδιού τους. Το κορίτσι που έχει μπλέξει μ' ένα καταθλιπτικό αγόρι που ακούει από το πρωί μέχρι το βράδυ τα άπαντα του Matt Elliott κι ο καθηγητής που διαβάζει τις καλύτερες εκθέσεις από τον μακρυμάλλη της τάξης και δεν λέει να το παραδεχτεί. Μαζεύεις δίσκους, πηγαίνεις σε συναυλίες, γυρνάς σπίτι σου με σωμένο το τομάρι σου κι ακόμα πιο δυνατός. Μαθαίνεις το αλκοόλ, διαβάζεις βιβλία, γίνεσαι ακόμα πιο θλιμμένος. Θεσ να τα μοιραστείς όλα αυτά. Βρίσκεις ανθρώπους, βρίσκεις γυναίκες και ψάχνεις ώρες στα δισκάδικα για τον δίσκο που θα γίνει το ιδανικό δώρο γι' αυτές. Κάνεις έρωτα για πρώτη φορά με το Jism των Tindersticks και αυτόματα ο δεύτερος δίσκος τους γίνεται το ξάγρυπνο φάντασμα της ζωής σου. Ένα σωρό τραγούδια σ' ακολουθούν, ένα σωρό μπάντες σε παίρνουν απ' το χέρι, ένα σωρό φωνές τα λένε μόνο για σένα. Ο Nick Cave γίνεται ο ψυχίατρός σου και ο Ian Curtis, εικόνα αγίου πάνω από το κρεβάτι σου.

Κι ύστερα τα χρόνια περνούν
Κι ύστερα τα χρόνια περνούν. Η λύση

σου γίνεται μεγαλύτερη. Ακούς το Love sick του Bob Dylan και το Alice του Tom Waits εναλλάξ μια βραδιά επί τέσσερις ώρες συνεχόμενες στο repeat, γενναίος, ξεκουράζοντας ψυχή και κορμί. Εδώ μιλάμε γι' αυτούς που λυσάνε, γι' αυτούς που όσο μεγαλώνουν γίνονται πιο φετιχιστές, πιο θλιμμένοι, πιο κολλημένοι, πιο τρελαμένοι. Ψάχνουν για ακούσματα που θα τους συγκινήσουν, ψάχνουν να αγοράσουν ξανά το Blue της Joni Mitchell επειδή η προηγούμενη κόπια έχει ξεφτίσει απ' το παίξιμο, παθιάζονται με το κάθε είδος που σκάει μύτη και συνεχίζουν να ακολουθούν με ακόμη περισσότερο λύσσα. Καθάριοι μένουν, προβληματικοί, τακτοποιούν τις δισκοθήκες τους με χρονολογική σειρά και κάποιες φορές με προσωπικά αυτοβιογραφική, δεν αναπολούν, δεν γίνονται μίζερ, όποτε χρειάζεται γυρνούν πίσω τον χρόνο μόνο για την ανάμνηση και όχι για τη ζήση.

Η μουσική είναι η διαφυγή τους, είναι καταφύγιο, είναι η νύχτα η τρυφερή, η μέρα η σκληρή, η αγάπη που ποτέ δεν θα σε προδώσει και δεν θα προδώσεις, ο καλύτερος βουτηχτής σου, το υπάκουο on και το ξιπασμένο, θα σε πλημμυρίσει συναισθήματα, θα σου ψιθυρίσει μια Κυριακή πρωί ν' αντέξεις λίγο ακόμη, το μάγουλο που πάντα ήθελες να νιώσεις, η τέχνη η μοναδική, η ανώτερη τέχνη, το

κενοτάφιο της μνήμης σου, ο άπικτος θεός, ο διάολος που σε λάτρευε όλες τις φορές που τον πλησίασες, σου γέμισε το ποτήρι, σε πήρε από το χέρι, σε ξαγρύπνησε για να δεις όλο το ταξίδι του, ένα πανηγύρι που η χαρά του και η λύπη του μπορεί να ξεθυμάνει όλο το βίός σου, τα τραπέζια που κάθισες και ξεδεύτηκες όταν κανείς δεν ήταν εκεί και όταν όλοι ήταν εκεί. Η μουσική ήταν πάντα η δυστυχία σου και δυο τρεις άνθρωποι, με αυτούς τελείωσες, με τη μουσική ποτέ, αυτούς σταμάτησες να τους ακούς, τη μουσική ποτέ.

Η θλίψη μέσα από τη μουσική, ή αλλιώς, what came first, the music or the misery?

Η δυστυχία ήρθε πρώτη κι ο άνθρωπος επινόησε τη μουσική για να την αντιμετωπίσει.

Σ' έναν διαλυμένο κόσμο, ένα ζευγάρι δεν θα ξανασυναντηθεί ποτέ. Η μουσική όμως θα είναι εκεί. Στο δωμάτιό της, στο δωμάτιό του, στον αέρα, στη νυχτιά τη μαύρη και σ' όλες τις αλπομόντες μέρες. Θα φτιάχνει ανθρώπους πιο δυνατούς, θα γιατρεύει πλάσματα υστερικά και σώματα που δε κατάφεραν ποτέ να ξεπεράσουν τον πρώτο χωρισμό. Τ' αναγνωρίζεις όλα αυτά; Είναι οι δικές σου μουσικές, οι δικές μου, οι μουσικές που μας ακολούθησαν τόσα χρόνια, οι μουσικές που ήρθαν μαζί με τη θλίψη, οι μουσικές που όταν φύγουμε θα μείνουν να ξαναπούν την ιστορία μας, οι μουσικές που μας χάρισαν και οι μουσικές που θα χαρίσουμε. Κάποια στιγμή θα σου πω και για τον χορό που τραβάει το σώμα μέσα από τη μουσική και σε έναν άλλο Ήχο της Μουσικής αλλά μέχρι τότε... εις το επανιδείν!

www.simerini.com.cy

Ταινίες σαν πίνακες

Παρουσίαση // Η ιδιορρυθμία και η μοναχικότητα του εικαστικού καλλιτέχνη, η μούσα του, η σχέση του με την εξουσία, είναι μερικές από τις θεματικές που απασχόλησαν μια σειρά από αξιόλογες «ζωγραφικές» ταινίες

ΛΟΓΓΙΝΟΣ ΠΑΝΑΓΗ
longinospan@gmail.com

Η ωραία καβγατζού

Η ζωγραφική αλλά και η τέχνη γενικότερα είναι μίας μορφής ασκητική, με κορυφαίο το παράδειγμα του αγιογράφου Αντρέι Ρουμπλιόφ, στο ομώνυμο κινηματογραφικό αριστούργημα του Αντρέι Ταρκόφσκι. Αλλά, ακόμα και η «θύραθεν τέχνη», προκειμένου να είναι ειλικρινής, οφείλει αρχικά να εκπνέει από τη βαθύτερη αλήθεια του δημιουργού της και, στη συνέχεια, να την υπερβαίνει. Αυτός είναι ο κόσμος του τετράωρου κινηματογραφικού έπους του Ζαν Ριβέτ: ένας κόσμος ερμητικά κλειστός μέσα στο μοναχικό στούντιο του ζωγράφου, εκεί όπου ο καλλιτέχνης τίθεται αντιμέτωπος με τη μούσα, το έργο, τον ίδιο τον εαυτό του. Εμπνευσμένος από ένα έργο του Ονορέ ντε Μπαλζάκ, ο εκ των κορυφαίων εκπροσώπων του γαλλικού νέου κύματος δημιουργεί ένα αινιγματικό φιλμ, το οποίο παρακολουθείς βιωματικά. Τοποθετείται στη θέση του Μισέλ Πικολί πίσω από το καβαλέτο και απέναντί σου, επί ώρες, βρίσκει, αθώα και μεγαλειώδης, η γυμνή ομορφιά της Εμμανουέλ Μπεάρ. Ο ερωτισμός και η πνευματικότητα του έργου ρέουν μοναδικά και ανεπιτήδευτα, καθώς στραπές κριτικών αδυνατούν να αναλύσουν την αφάνερπη αλήθεια της «Οραίας καβγατζού». Η τέχνη, μας ψιθυρίζει στο αφτί ο Ζακ Ριβέτ, είναι ένας καθρέφτης της ψυχής μας...

Το χάρισμα της Σεραφίν

Ταινίες για την παρεξηγημένη καλλιτεχνική ιδιοφυΐα πραγματοποιήθηκαν πολλές. Λίγες όμως διακατέχονται από την ταπεινότητα και τον ανθρωπισμό που διατρέχει ολόκληρη την ταινία του Μάρτιν Προβόστ. Πρόκειται για ένα σπαρακτικό, κινηματογραφικό ύμνο στη Σεραφίν Λούις, τον θηλυκό Βίνσεντ Βαν Γκογκ, που κατέληξε στο άσυλο, γιατί έριξε μια κλεφτή ματιά σε έναν άορατο κόσμο, εκεί που σύμφωνα με τα λεγόμενά της, «τα λουλουδία μοιάζουν με πληγωμένα μάτια». Η Σεραφίν εργαζόταν ως οικιακή βοηθός και με ταπεινά υλικά (κρασί, λάσπη, αίμα ζώων και πέταλα λουλουδιών) απεικόνισε τη φύση σχεδόν προφητικά, λίγο πριν ξεσπάσει ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος. Η ασκητική της τέχνη αναγνωρίστηκε βεβαίως μετά θάνατον, όπως συμβαίνει συνήθως. Η μορφή της, ενσαρκωμένη αριστουργηματικά από τη Γιολάντ Μορό, είναι μια εμβληματική, Μπρεσονική φιγούρα που δεν ξεκολλάει από το μυαλό.

Νυχτερινή περίπολος

Ο αριστουργηματικός πίνακας του Ρέμπραντ, έργο της χρυσής ολλανδικής εποχής της ζωγραφικής, ενέπνευσε μια σειρά από εικασίες για το νόημα και την καταγωγή του, κυρίως λόγω των υποβλητικών του φωτοσκιάσεων. Ο τίτλος «Νυχτερινή περίπολος» δόθηκε στο έργο μεταγενέστερα και απέχει από την

Η ωραία καβγατζού

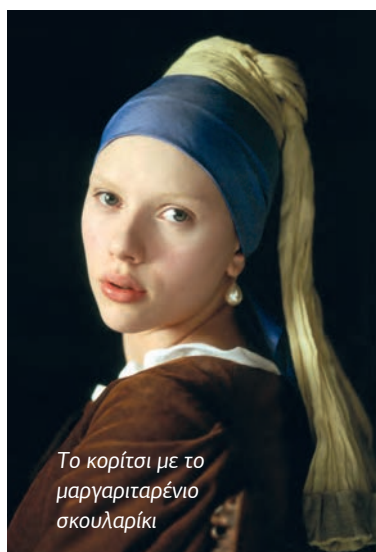
El Greco

Το χάρισμα της Σεραφίν

Φρίντα

Το κορίτσι με το μαργαριταρένιο σκουλαρίκι

Τα φαντάσματα του Γκόγια

πραγματικότητα, καθώς απεικονίζει «μια ημερήσια σκηνή από τον λόχο της πολιτοφυλακής υπό τη διοίκηση του λοχαγού Φρανς Μπέννινκ Κοκ». Ο Βρετανός Πίτερ Γκρίναγουεϊ, γνωστός για τα μεγαλεπήβολα και εκπάγλου ομορφιάς κινηματογραφικά του κάδρα, επέλεξε να δώσει περαιτέρω τροφή στις θεωρίες συνωμοσίας, κινούμενος γύρω από μια ενδιαφέρουσα σεναριακή υπόθεση. Σύμφωνα με αυτήν, ο Ρέμπραντ χρησιμοποίησε το έργο με ένα συμβολικό τρόπο, στοχεύοντας να καταγγείλει τη διαφθορά και την υποκρισία της κοινωνίας της εποχής του. Συγκεκριμένα, ο σκηνοθέτης υποστηρίζει πως ανάμεσα στα τριάντα τέσσερα αναπαριστώμενα πρόσωπα του πίνακα, βρίσκονται και εκείνοι οι οποίοι είχαν σχεδιάσει τη δολοφονία του Πίερς Χάσελμπεργκ, διοικητή του 13ου λόχου πολιτοφυλακής του Άμστερνταμ. Στην ουσία, το φιλμ είναι ένα αστυνομικό, κινηματογραφικό δοκίμιο, μέσω του οποίου ο Γκρίναγουεϊ επιθυμεί να αποδείξει πως ο σύγχρονος θεατής είναι οπτικά και εικαστικά αναλφάβητος. Με το ντοκιμαντέρ του «Ο Ρέμπραντ καταγγέλλει», το οποίο ακολούθησε, εμπειριστά στην συγκεκριμένη υπόθεση και μας καλεί να δούμε τα εικαστικά αριστουργήματα με άλλα μάτια.

El Greco (2007)

Ο Γιάννης Σμαραγδής, αφού δοκίμασε τις ικανότητές του στο βιογραφικό έπος με την ταινία «Καβάφης», από «σκηνωθέντος του τηλεφωνικού θαλάμου» -όπως τον ονόμασε παλιά κάποιος συνάδελφός του- έγινε σημείο αναφοράς για το σύγχρονο ελληνικό σινεμά. Η ταινία, μια παραβολή για τη γεμάτη τρικυμίες σχέση του καλλιτέχνη με την εξουσία, μας γνωρίζει έναν Ελ Γκρέκο- alter ego του σκηνοθέτη. Η παραγωγή μοιάζει βγαλμένη από στούντιο του Χόλιγουντ και η φωτογραφία της ταινίας φαίνεται βουτηγμένη στα χρώματα του Τολέδο. Ο Νικ Άστον διατηρεί το ταξιδιάρικο, ατίθασο βλέμμα που θα είχε, φανταζόμαστε, ο Δομίνικος Θεοτοκόπουλος και ο Χουάν Ντιέγκο Μπότο είναι τρομακτικός ως ιεροεξεταστής. Ο Λάκνς Λαζόπουλος ερμηνεύει τον κρητικό φίλο του Ελ Γκρέκο με τον τρόπο του Σάντσο Πάντσα και ο Σωτήρης Μουστάκας στην τελευταία του ταινία ζωγραφίζει έναν Τσιανό με αριστουργηματικές κωμικές πινελιές. Προσπερνώντας τις όποιες σεναριακές της αδυναμίες, η ταινία αποτελεί ένα πνευματώδες κλείσιμο του ματιού προς τη μεριά του Χόλιγουντ.

Τα φαντάσματα του Γκόγια

Ο Τσέχος σκηνοθέτης του «Αμαντέους» και της «Φωλιάς του κούκου», μετά από σιωπή επτά χρόνων, επιστρέφει με μια βιογραφία του εκρηκτικού Ισπανού ζωγράφου του 19ου αιώνα Φρανσίσκο Γκόγια. Και είναι απίστευτο πως καταφέρνει να περιθωριοποιήσει στην ιστορία του, τον καλλιτέχνη που μας έδωσε μια από τις πιο τρομακτικές εικόνες στην ιστορία της τέχνης: τον Κρόνο που τρώει τα παιδιά του.

Ο Γκόγια, ικανοποιητικά ερμηνευμένος από τον Στέφαν Σκάρσγκαρντ, παίζει δεύτερο ρόλο στην ταινία που περιστρέφεται κυρίως γύρω από τα πολιτικά γεγονότα της εποχής. Κάνει έντονη την παρουσία του μόνο στο θέμα του βασιτισμού και της φυλάκισης της μούσας του Yves (Νάταλι Πόρτμαν) από την Ιερά Εξέταση (με τον Χαβιέ Μπαρδέμ στον σχετικό ρόλο). Είναι προφανές ότι ο Μίλος Φόρμαν χρησιμοποίησε την ιστορία με τον Γκόγια για να μιλήσει, τόσο για τη χώρα του επί κομμουνισμού, όσο και για την Αμερική της μετά 9/11 εποχής. Από την άλλη, η σπουδαία φωτογραφία του Ισπανού Χαβιέ Ακρεσάρουμπ παραπέμπει όντως στον πάσχο-ντα ρομαντισμό του συμπατριώτη του.

Το κορίτσι με το μαργαριταρένιο σκουλαρίκι

Μια από τις καλύτερες ταινίες για τη σχέση ενός ζωγράφου με τη μούσα του. Στο μεσοαστικό σπιτικό του Γιαν Βερμέερ, η ταπεινή κουζίνα μεταμορφώνεται σε μεγαλειώδες ατελιέ και το κόψιμο των κρεμμυδιών από την πανέμορφη και τουρμπανοφορούσα Σκάρλετ Γκόχανσον γίνεται το κέντρο της ζωής. Η φωτογραφία, λουσμένη στο ολλανδικό ημίφως, μοιάζει με κινούμενο πίνακα, όπως και τα προσεγμένα σκηνικά-κοστούμια. Την ίδια στιγμή, η υποδειγματική μουσική του Αλεξάντρ Ντεσπλάτ (ο συνθέτης του οσκαρικού «King's Speech») απλώνεται πάνω από την ταινία με κλασικούς ήχους του 17ου αιώνα. Ο «βασιλιάς» Κόλιν Φερθ φανερώνει, στον ρόλο του ζωγράφου, την ποιότητα που τον οδήγησε στο Kodak Theatre. Ο δικός του Βερμέερ, περικλειστος στο ασφυκτικό οικογενειακό περιβάλλον, βλέπει σε μια νεαρή υπηρέτρια το «Κορίτσι με το μαργαριταρένιο σκουλαρίκι» φτάνοντας στα επίπεδα ενός Λεονάρντο Ντα Βίντσι. Η Σκάρλετ Γκόχανσον ενσαρκώνει αυτήν τη μυθική εικόνα, «στολιζόντας» την με βλέμματα, εκφράσεις, ανάσες και λιγοστά λόγια.

Φρίντα

Η Μεξικανή Φρίντα Κάλο, ιέρεια του λατινοαμερικανικού κινήματος του συμβολισμού και υπερρεαλισμού στη ζωγραφική, έζησε μια πολυτάραχη και τραυματισμένη ζωή, τόσο ψυχικά, όσο και σωματικά. Το έργο της ενσαρκώσής της στο πανί δεν υπήρξε καθόλου εύκολη υπόθεση, ωστόσο η κινηματογραφική «Φρίντα» ευτύχησε να διαθέτει την εικαστική, σκηνοθετική ματιά της Τζούλι Τέιμωρ και κυρίως, το ανάλογο εκρηκτικό ταμπεραμέντο της συμπατριώτισσάς της, Σάλμα Χάγιεκ. Το φιλμ αναπαριστά την ανάδυση του τραυματισμένου ταλέντου της μέσα από τη σκιά του αναγνωρισμένου -τότε- ζωγράφου και συντρόφου της Ντιέγκο Ριβέρα. Επίσης, ιχνυλατεί τη σχέση μεταξύ τέχνης και πολιτικής μέσα από την παράλληλη σχέση της Κάλο με τον Λέοντα Τρότσκι. Η ταινία απέσπασε Όσκαρ μουσικής και μακιγιάζ και ανέδειξε το άστρο της Χάγιεκ στην κορυφαία, μάλλον, στιγμή της υποκριτικής της καριέρας.

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ*

Αν ο θάνατος, το αιώνιο σκοτάδι αποτελεί την κορύφωση της υπαρξιακής αγωνίας του ανθρώπου, τότε η ποίηση αναζητεί συνεχώς οχυρώσεις και αναχώματα για την ανάσχεση της επικείμενης φθοράς, της λήθης και του διαμελισμού. Και είναι αυτός ακριβώς ο διχασμός ανάμεσα στη φθορά και την αφθαρσία που αντανακλά τον επώδυνο, αλλά ταυτόχρονα και δημιουργικό εσωτερικό δυισμό του ποιητή: έναν καλλιτεχνικό, φιλοσοφικό, αλλά και σωματικό δυισμό που αποκαλύπτει τόσο την ανικανότητά του να συμβιβαστεί το υπερβατικό με το γήινο, όσο και την αδυναμία του να συμβιβαστεί με την αναπόφευκτη ρευστότητα της ζωής. Μέσα σε αυτό το εξαιρετικά εύθραστο και αντιθετικό πλαίσιο, η ποίηση, ως παράσταση του αιώνιου, αποτελεί άρνηση της συμβατικής, πεπερασμένης πραγματικότητας, παράλληλα όμως αποτυπώνει με τον απευθέτερο τρόπο και την ιδία της την ανεπάρκεια σε σχέση με την ποθητή αιωνιότητα. Κάθε ποίημα, λοιπόν, μέσω ακριβώς αυτής της ανεπάρκειάς του να αναπαραστήσει το αιώνιο στο φρικώδες τοπίο τη λευκής σελίδας δείχνει ανεπιτυχώς και αενάως το άπειρο και «[...] δεν έχει καμιά εκδοχή / πάρεξ τη λιποταξία του ανέκδοτου / την αυτοδικία του ανυπόγραφου / την τυφλή δικαιοσύνη του αναπόδραστου / την ανημπορία να στέκει / και να κοιτάζει μόνο / στον αδειανό / καθρέφτη του» (σ. 10).

Ο Μιχάλης Παπαδόπουλος με την τέταρτη ποιητική και καλαίσθητα εκδοτική του κατάθεση που τιτλοφορείται ευφυώς *Εκδοχές ενός ποιήματος* (Φαρφουλάς, 2016) εκφράζει αυτόν τον επώδυνο διχασμό και φτάνει στην ωριμότητά του με μια αξιοσημείωτη σιγουριά και, ταυτοχρόνως, εγρήγορση, που εκδηλώνεται χωρίς βεγγαλικά και τυμπανοκρουσίες, όπως ακριβώς ταιριάζει σε καλλιτέχνες με συγκροτημένη συνείδηση της δουλειάς τους. Πιο συγκεκριμένα, παρατηρούμε εξ αρχής την εξέλιξη μιας ποιητικής που δεν παρεκκλίνει από τον πρωταρχικό της πυρήνα όσον αφορά τόσο την εκλογή των θεμάτων και το βιωματικό απόθεμα όσο και την τεχνική τους διάπλαση και την υφολογική τους αποτύπωση, αλλά εξακτινώνεται μόνιμα από την ίδια μήτρα, το ίδιο μυθοποιητικό κέντρο. Η εξαετής, πάντως, εκδοτική απουσία, σε σχέση πάντα με την προηγούμενη συλλογή του ποιητή *Έλικας φανταστικού ελικοπτέρου* (Φαρφουλάς, 2010) καταδεικνύει ότι η παρούσα συλλογή αποτελεί προϊόν αυστηρής αξιολόγησης και αυτοελέγχου και επιτυγχάνει την ποιοτική αναβάθμιση της δουλειάς του.

Δύο αντίθετες δυνατότητες

Ο Μιχάλης Παπαδόπουλος κινείται, λοιπόν, πάντα ανάμεσα σε δύο αντίθετες δυνατότητες: την πραγματική-φυσική και τη μεταφυσική. Αυτή η δισηδίαση κατάσταση, η υπαρξιακή διπολικότητα συχνά εκφράζεται ως αντιθετική, άλλες φορές ωστόσο, τις περισσότερες είναι η γόνιμη συμπαρουσία, λίγο πολύ διαλεκτική, δύο αντιτιθέμενων πόλων, ανάμεσα στους οποίους μένει τελικά και ευτυχώς, για την ποίησή του, μετέωρος. Αυτός ο βασανιστικός, αλλά και

«Η οριστική εκδοχή του ατελεύτητου ποιήματος»

Προβολές // Ο Μιχάλης Παπαδόπουλος με την τέταρτη ποιητική και καλαίσθητα εκδοτική του κατάθεση, που τιτλοφορείται ευφυώς *«Εκδοχές ενός ποιήματος»* (Φαρφουλάς, 2016), φτάνει στην ωριμότητά του με μια αξιοσημείωτη σιγουριά και, ταυτοχρόνως, εγρήγορση

ταυτόχρονα δημιουργικός καταγωγικός διχασμός της ποίησής του, μπορεί να υπαχθεί με ασφάλεια σε δύο καθοριστικούς άξονες, σε δύο ογκόλιθους της φιλοσοφίας. Ο πρώτος είναι η εμπειρική θεωρία του καλλιτεχνικού ιδεώδους, με αρχέτυπο την ποιητική του Αριστοτέλη. Σύμφωνα με αυτή, τα πρότυπα και οι μορφές της καλλιτεχνικής μίμησης επιλέγονται από τα αντικείμενα της αισθητηριακής αντίληψης. Ο δεύτερος είναι μια υπερβατική θεωρία, που έλκει την καταγωγή της από τον Πλάτωνα και οικοδομήθηκε από στοιχεία των πλατωνικών διαλόγων. Σύμφωνα με αυτήν τα αρμόζοντα αντικείμενα της τέχνης είναι *Ιδέες-Μορφές*, οι οποίες είναι ίσως προσιτές διά των αισθήσεων, αλλά σε έσχατη ανάλυση υπερβαίνουν την εμπειρία, διατηρούν μια ανεξάρτητη οντότητα στον δικό τους ιδανικό χώρο και συλλαμβάνονται μόνο με τα μάτια του νου. Και είναι αυτές οι μεταφυσικές συνεπαγωγές του πλατωνικού τρόπου σκέψης, καθώς και οι αισθητηριακές προεκτάσεις του αριστοτελικού που καθόρισαν την εξέλιξη της φιλοσοφίας και της ποίησης μέχρι τις μέρες μας.

Δεν είναι τυχαίο, μάλιστα, ότι ο Ρομαντισμός, το σημαντικότερο ίσως μέχρι σήμερα αισθητικό κίνημα, το οποίο μάλιστα καθόρισε και τον Μοντερνισμό και τα Πρωτοποριακά κινήματα (π.χ. Υπερρεαλισμός) και που, κατά την άποψή μου, επηρέασε βαθύτατα τον ποιητή, μετωρίζεται δραματικά ανάμεσα σε αυτές τις δύο μείζονες φιλοσοφικές κατευθύνσεις. Δεν μπορούμε, επομένως, να κατανοήσουμε τον τίτλο της συλλογής, αλλά και γενικότερα την ποίηση του Μιχάλη Παπαδόπουλου, αν δεν συνδέσουμε τις «εκδοχές ενός ποιήματος» με την ακόλουθη βασική ρομαντική αρχή: τον συμβολικό διαχωρισμό ανάμεσα στην τέχνη ως απόλυτο ιδεώδες και στο έργο τέχνης, ποίημα εν προκειμένω, που δημιουργήθηκε στην πραγματικότητα ο καλλιτέχνης και που δεν είναι παρά μια απλή προσέγγιση, ένα ακόμη ατελές βήμα προς το λαμπρό ιδεώδες. Και είναι γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο που η ρομαντική αισθητική αντιλαμβάνεται την καλλιτεχνική δραστηριότητα ως μια δημιουργική διαδικασία, ως ένα ατέλειωτο δημιουργικό γίγνεσθαι που οδηγεί αναπόφευκτα στο περίφημο ρομαντικό απόσπασμα: ο Δ. Σολωμός αποτελεί αναμφισβήτητο το υπέρτατο παράδειγμα της νεότερης λογοτεχνίας μας. Για τον ρομαντικό καλλιτέχνη η αισθητική απόλαυση που προσφέρει ένα ατέλειωτο έργο είναι ανώτερη από αυτήν που δίνει ένα τελειωμένο, καθότι το ατελές αποτελεί τη μοιραία και τραγική ενσάρκωση της τελειότητας προς την οποία τείνει ασίγηστη η ρομαντική δημιουργία. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο ερμηνείας, ο παιγνιώδης, αλλά ταυτόχρονα και τραγικός τίτλος της συλλογής *Εκδοχές ενός ποιήματος*, μετατρέπεται ξεκάθαρα σε σημαντικό ερμηνευτικό κλειδί όχι μόνο του βιβλίου, αλλά και ολόκληρης της ποίησης του Παπαδόπουλου: μιας ποίησης η οποία ταλαντεύεται συνεχώς ανάμεσα σε δύο αντιτιθέμενες δυνατότητες που τελικά παραμένουν και οι δύο ανοικτές και χαρακτηρίζουν, κατά την άποψή μου, την ουσία και τη μορφή της ποιητικής του ωριμότητας.

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

ΕΝΟΡΚΟΣ ΔΗΛΩΣΗ

Όλους εκείνους που με αγωνία αλλά και με το δάκτυλο στη σκανδάλη στη γωνία ενός μισοσκότεινου δρόμου περιμένουν να δουν την εξέλιξη της στικουργιάς μου -Εάν έκανα βήματα προς τα εμπρός εάν εξελίσσομαι βάσει όλων των προειλημμένων προσδοκιών και εκτιμήσεων- θέλω ευόρκως να τους πληροφορήσω πως όχι μόνον έμεινα στάσιμος αλλά κάνω βήματα διαρκώς προς τα πίσω και τώρα, τελευταίως, μάλιστα μερικά μεγαλειώδη άλματα προς τα πίσω προς εκείνη την άφατη λέξη που ούτε λέγεται ούτε γράφεται κι έρχεται πάντα στο τέλος ανείπωτη άγραφη η οριστική εκδοχή του ατελείωτου ποιήματος

Η ποίηση, λοιπόν, αποτελεί για τον Μιχάλη Παπαδόπουλο την πρωταρχική και κορυφαία έκφραση του θείου. Η συνεπακόλουθη αμχανία και ο ποιητικός μετωρισμός ενσρκώνεται και γίνεται ποιητική οντολογία όχι ως κλασική θρησκευτική αναζήτηση, αλλά πρωτίστως ως αδυναμία ταύτισης του όντος και της ποίησης. Το πεδίο της μάχης, επομένως, δεν μεταφέρεται στο πεδίο της θρησκευτικής, χριστιανικής πίστης, αλλά μετατοπίζεται συνεχώς σε τρεις ομόκεντρους κύκλους: την ύπαρξη, τον χρόνο και τη γλώσσα. Κυριότερη και βαθύτερη εκ των τριών είναι η βασανιστική αίσθηση της γλώσσας, καθότι ο ποιητής την αντιλαμβάνεται ως επίκεντρο όχι μόνο του χρόνου και της γραφής, αλλά και της ίδιας της ύπαρξης, προσδίδοντας φιλοσοφική διάσταση στην έννοια του βάθους και της αντιφατικότητας του φαινομένου. Κι εδώ φυσικά ενυπάρχει ταυτόχρονα η καθοριστική επίδραση το υπαρξισμού. Κάτω από τούτο το πρίσμα ο ποιητής ως δεσμώτης και ως δέσμιος της γλώσσας νιώθει έντονα και ταυτόχρονα μια αντιφατική και αδυσώπητη εμπειρία. Γιατί, ενώ από τη μια αναγνωρίζει τις θείες πηγές του, από την άλλη εξεγείρεται εξαιτίας αυτού του βιώματος που τον διαφοροποιεί ριζικά από τους άλλους ανθρώπους και τον αναγκάζει να εκφράσει και να αναπαραστήσει πράγματα που ο ίδιος δεν τα κατανοεί πλήρως. Συνεπώς, το έμφωτο τίποτα, το γόνιμο μηδέν, κείται σε έναν ενδιάμεσο και εν πολλοίς ακαθόριστο χώρο. ένα βήμα μετά την ύπαρξη κι ένα βήμα πριν την απόλυτη πληρότητα. Και καθώς είναι δεμένο άρρηκτα με τη γένεση και την οντότητα του ποιητικού λόγου διαμορφώνει τη «γοντεία του ανολοκλήρωτου» ως σημαντικό θέμα της ποίησης του Παπαδόπουλου. Και εδώ αναγνωρίζουμε βέβαια τον μόνιμο, αλλά και δημιουργικό διάλογο του με τον Νίκο Καρούζο, ο οποίος επηρέασε βαθύτατα την ποίηση και την ποιητική του.

ΠΡΟΜΕΛΕΤΗ

Έφτασα στα πρόθυρα πολλές φορές μα πάντα στην άκρη της αναποφασιστικότητας οι λέξεις, σαμπώς η μυϊκή δύναμη μιας ανεξερεύνητης θέλησης μου συγκρατούσαν το χέρι Έτσι συνεχίζω σκεφτικός να περιπλανιέμαι ανάμεσα στις πιθανότητες μιας ζωής που τελευταία στιγμή ξεγλίστρησε απ' τον θάνατο και τη βεβαιότητα μιας αναχώρησης που είναι αμφίβολο αν σήμερα έρθει Και χρειάζεται μια προμελέτη αθανασίας για να κολλήσεις τούτα τα κομμάτια του διαφορούμενου που τσακίζουν τα δυο σου χέρια ανάμεσα στην πράξη και την παραίτηση

Λαμβάνοντας τα πιο πάνω υπ' όψιν, τα ποιήματα της ανά χείρας συλλογής του Μιχάλη Παπαδόπουλου λειτουργούν τόσο ως εκδοχές το καθένα σε σχέση με τα άλλα, όσο και ως θραύσματα, εκδοχές ενός ανολοκλήρωτου όλου σε σχέση με το όλον του έργου του. Δεν είναι επομένως τυχαίο ότι πέρα από την επίταση της διακειμενικότητας με αναφορές σε ποιητές και καλλιτέχνες όπως (Καρούζος, Μόντης, Τρακλ, Κάφκα, Μπαχ, Γκλεν Γκουλντ κ.ά.) παρατηρούμε παράλληλα και την έντονη παρουσία μιας ενδο-διακειμενικότητας, ως μου επιτραπεί ο όρος, που αναπτύσσεται αφενός μέσα στην ίδια τη συλλογή με επαναλήψεις θεμάτων, λέξεων-κλειδιών, αλλά και αφετέρου ανάμεσα, τουλάχιστον, σε αυτή τη συλλογή και στην προηγούμενη του ποιητή Έλικας Φανταστικού ελικοπτερου. Στη δεύτερη, μάλιστα, περίπτωση ενδο-διακειμενικότητας εντοπίζουμε την επανάληψη λέξεων, ολόκληρων στίχων, φράσεων, αλλά ακόμη και την επανάληψη ολόκληρου ποιήματος. Η διοχέτευση θραυσμάτων του ίδιου θεματικού πυρήνα σε διαφορετικές ποιητικές μονάδες, η συστηματική επίσκεψη των ίδιων θεμάτων, η βάση

που οδήγησε στη δημιουργία πολλών παραλλαγών πάνω στα ίδια θέματα και τέλος η άρνηση της ποιητικής έμπνευσης να αποφανθεί τελεσίδικα συνάδου απόλυτα με τη διαρκώς τελεσίδικη και στην ουσία επώδυνα αυτοαναριούμενη πρακτική ή καλλιτεχνική πεποίθηση οριστικοποίησης ή τελείωσης των ποιημάτων του κάτι που αφενός μας αναγκάζει να δούμε το σύνολο της ποίησης του ως έργο εν προόδω και αφετέρου αιτιολογεί εύγλωπτα και δραστικά τον τίτλο και το φιλοσοφικό, καλλιτεχνικό αλλά και αισθητικό υπόβαθρο της συλλογής Εκδοχές ενός ποιήματος.

Ο ποιητής-παρατηρητής

Σύμφωνα με τους παραπάνω συλλογισμούς, ό,τι αντικειμενικοποιείται μέσω της ποίησης του Παπαδόπουλου είναι τελικά η διαλεκτική αντιπαράθεση του πνεύματος με τη γλώσσα ως βάση, λειτουργία και ορίζοντα κάθε οικειώσης του κόσμου. Η ποιητική γλώσσα αποβαίνει, λοιπόν, για τον ποιητή ο μόνος τρόπος να γνωρίσει, να δώσει σχήμα και ύπαρξη στη δική του αλήθεια, κοινωνώντας την στον αναγνώστη. Ο ίδιος ο ποιητής-παρατηρητής, πάντως, δεν μπορεί παρά να διακρίνει μιαν εξ ορισμού εχθρική και καταστροφική συνθήκη, ένα κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο η κυριαρχία μιας άτεγκτης και φύσει αποξενωμένης και αποξενωτικής πραγματικότητας σπρώχνει τα πάντα στην απουσία και στον θάνατο, μεταφορικό ή αληθινό. Μέσα σε αυτό το ασφυκτικό πλαίσιο, η κοινωνική περιθωριοποίηση του ποιητικού υποκειμένου, η ανέκκλητη φθορά του σώματος και η εξαχρείωση των αισθημάτων αποτελούν διάφορες εκδοχές της υπαρξιακής ερημιάς και του παραλόγου.

Ο κόσμος, εξάλλου, με τον οποίο συγκρούεται μετωπικά ο ποιητής είναι ο σημερινός τεχνοκρατούμενος, 'ορθολογιστικός' κόσμος, ο δυτικός τρόπος σκέψης της υπερκατανάλωσης, του νεοπλουτισμού, του χρηματιστηρίου, της έλλειψης ταυτότητας, της έλλειψης ουσιαστικής παιδείας και της αλόγιστης καταστροφής του φυσικού περιβάλλοντος. Στην ανά χείρας συλλογή θεματοποιούνται, πάντως, αμφότερα η βίαιη εισβολή του εξωτερικού κόσμου στον αφύλαχτο χώρο της ιδιωτικής ζωής και της ύπαρξης ή η αντίστροφη και, τις περισσότερες φορές, λυτρωτική παρέμβαση της ποιητικής όρασης που μεταμορφώνει τον εξωτερικό κόσμο και κυοφορεί το θαύμα. Η συνεπακόλουθη σκωπική και ειρωνική στάση του ποιητή συνδυάζεται σε όλο το μήκος και το πλάτος της συλλογής με μια διάχυτη πικρία και έντονη αντισυμβατική στάση και διαμορφώνει τον αντίλογο του ποιητικού υποκειμένου στην καθημερινή φθορά και στην πολιτιστική, ηθική και οικονομική έκπτωση των ημερών μας.

ΟΔΗΣΤΟΝ ΑΙΩΝΑ

Στον Γ.Χ.

**Εσύ με τις πλάνες σου εγώ με το αγκομαχητό να μιλήσω
Εσύ με τις ατσάλινες τροχαλίες σου των θαυμάτων**

**εγώ με τις μπροσούρες μου της ερημιάς
Πάλωσαν οι αμφιέσεις σου αιώνες
μες στο μασκάρεμα του μεγαλείου
Από τη βασιλεία σου έμεινε ένας ήλιος κόκκινος από φέμα
κι η θανατερή στριγκιά του χρήματος
μέσα στα ποδοβολητά των όπλων
Είσαι στην άκρη όσων μπορώ να φτάσω
μια δειλία και μια έπαρση
Είσαι στα χέρια που δούλεψαν στην άβυσσο
και απέθεσαν σε νιφάδες καλοσύνης
άλγος χρυσιωμένο
Δεν έχει τελειωμό τ' όνομά σου
Και τι στην απεραντοσύνη του μπορεί να με κρύψει;
Πού να πάω; Σε ποιον άλλο χρόνο να βρω καταφύγιο;
Εγώ που δεν ήξερα παρά μόνο να σε λέω ελπίδα
στέκομαι στην άκρη του κρατήρα σου και φωνάζω:
Αυτός που δεν έχει κάποιον να υπογράψει ότι γεννήθηκε
θα πάρει το όνομά του από τις Μοίρες της Οργής**

Η γλωσσική μορφή έρχεται αναπόφευκτα σε αντιστοιχία με αυτή την τραυματική, άναρθρη αίσθηση της ύπαρξης και του κόσμου. Και σε έναν περίγυρο ο οποίος είναι εκ γενετής τραυματικός, αυξάνεται καθοριστικά η ένταση του ποιητικού λόγου, ο δραματικός πυρήνας του οποίου αποβάλλει τώρα τη μονόχορδη σύστασή του και εισέρχεται γυμνός σε μια διαδικασία μόνιμης εκκρεμότητας. Οι συνεχείς επιμειξίες ανάμεσα σε ετερογενείς τονικότητες και γλώσσες (ποιητική, φιλοσοφική, δημοσιογραφική, αρχαϊζουσα, καθημερινή, εκκλησιαστική κ.ά.), η παιγνιώδης συνύπαρξη ασύμβατων διαθέσεων (από την ιλαρότητα στη μελαγχολία, από την κατάφαση στην αμφισβήτηση, από τη ρητορική επίταση στην ειρωνική και παρωδιακή υπονόμευση), η ανάδειξη της εικόνας, του συμβόλου και της μεταφοράς σε εκφραστικές δεσποζουσες και τέλος η παραβίαση των κανόνων σύνταξης και μορφολογίας θεωρούνται στοιχεία που διαπερνούν

ποικιλοτρόπως όλη την έκταση του ποιητικού σώματος και αποτελούν το εκρηκτικό μείγμα που ενεργοποιεί ετερογενείς και φαινομενικά ασύμμετρους τρόπους επιφέροντας αισθητικούς κλυδωνισμούς κατά την ανάγνωση. Και στην ύψιστη βαθμίδα η ποίησή του έχει κάτι από την αφαίρεση ή την πύκνωση της μουσικής και της φιλοσοφίας, που αμφοτέρως τις ενστερνίστηκε και ακολούθως τις θεματοποίησε θαυμαστά ο Καρούζος, ως χοροπηδήματα προς το άυλο.

Μια μάσκα κλόουν ενός υπερευαίσθητου εγώ

Εστιάζοντας περισσότερο στον διάλογο του Παπαδόπουλου με τον κατεχοκίν ποιητικό του πρόγονο, παρατηρούμε αρχικά ότι, όπως και στον Καρούζο, η μυθική σκηνοθεσία του ποιήματος του Παπαδόπουλου έχει τέτοια μορφή ώστε να περικλείει μέσα στον χώρο και τον χρόνο της το δρων πρόσωπο- ποιητή ως στατικό στοιχείο της πλοκής. Ενώ, όμως, η οργάνωση του μύθου στον Καρούζο επικεντρώνεται κυρίως αποκαλυπτικά στη μοναχική και καταδιωγμένη από την κοινωνία ύπαρξη του προικισμένου ήρωα-ποιητή, στο κέντρο του ποιητικού μύθου του Παπαδόπουλου εδράζεται, αντίθετα, μια μάσκα κλόουν ενός υπερευαίσθητου εγώ. Και πάνω σε αυτή τη μάσκα διακρίνουμε ακνά ένα διακριτικό μείδιμα εναρμονισμένο με την όλη παράσταση που δίνεται πάνω στην ποιητική σκηνή. Το πράγμα μοιάζει να είναι αρκετές φορές δισκοδαστικό, μα στην πραγματικότητα αν καλοκοιτάξουμε πίσω από το παραπέτασμα της σκηνής θα συνειδητοποιήσουμε πως πρόκειται για αντεστραμμένο υπαρξιακό και γλωσσικό δράμα. Κι είναι γι' αυτό που ο διακριτικά ειρωνικός και αυτοσαρκαστικός ποιητικός λόγος κρύβει στο βάθος του το κατακάθι της υπαρξιακής και κοινωνικής πίκρας του ποιητή.

Συνοψίζοντας, η πρόσφατη συλλογή του ποιητή και δημοσιογράφου Μιχάλη Παπαδόπουλου Εκδοχές ενός ποιήματος, αποτελεί μια αξιόλογη ποιητική πρόταση που λειτουργεί προσθετικά στη δημιουργία μιας συνεκτικής στο εσωτερικό και στο εξωτερικό πλέγματος ποιητικής και ποίησης. Μιας ποίησης υπαρξιακής που, όμως, καθώς είναι γεωμένη μέσα στο περιβάλλον και ανοικτή προς την κοινωνική περιοχή αντιδιαστέλλεται δημιουργικά από την παράδοση του είδους και κινείται διαρκώς αμφίρροπα μέσα στο πλαίσιο ενός ιδιόζοντος «υπαρξιακού μεταφρασιολογικού» συνεχώς εξελισσόμενου από συλλογή σε συλλογή. Επιμέρους επιφυλάξεις αφενός για πλατεϊασμό και αφετέρου για θολούρα που προκύπτει από τη χρήση εννοιών και συμβόλων, υπάρχουν σε κάποια ποιήματα της συλλογής βραίνοντας την αισθητική επιφάνεια και απονευρώνοντας μερικώς το ποιητικό νόημα. Η παρούσα, όμως, συλλογή αποτελεί στο σύνολό της, σε σχέση πάντα με την προηγούμενη, αναμφισβήτητο εκφραστικό άλμα μιας ζώσας ποίησης και απελευθερώνει μια δυναμική ανύψωσης που, ωστόσο, δεν στερείται τις σύνοπτες του αναστοχαστικού της βάρους. Γι' αυτό εξάλλου «το ποίημα» όπως και η παρούσα συλλογή «τελειώνει / με τόσες επανεκκινήσεις ανολοκλήρωτων ενάρξεων».

*Ποιητής-φιλόλογος

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

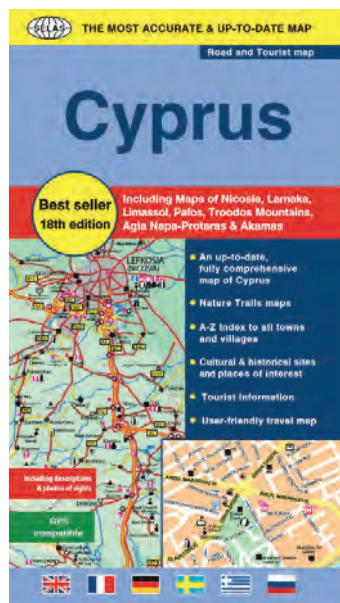
Η Χριστίνα Γ. Καρούζη-Χατζηκωστή μάς ταξιδεύει με τους Χάρτες της

Ένα ανάγλυφο τρισδιάστατο πανόραμα της Κύπρου

Παρουσίαση // Η Χαρτογραφία, σύμφωνα με τον νεότερο ορισμό της, «είναι εκεί, όπου η τέχνη συναντά την επιστήμη»**ΧΡΥΣΟΘΕΜΙΣ ΧΑΤΖΗΠΑΝΑΓΗ**

«Ένας παγκόσμιος χάρτης, που δεν περιλαμβάνει τη χώρα της Ουτοπίας, δεν αξίζει ούτε μια ματιά». Αλληγορική σκέψη του Oscar Wilde, που παραπέμπει τόσο στη μυθική Ατλαντίδα του Πλάτωνος όσο και στη «Nova Atlantis» του Francis Bacon, όπως τη χαρτογράφησε το 1644 ο Athanasius Kircher· είτε ακόμη στην ανύπαρκτη «Sandy Island» [«Αμμώδη Νήσο»], πλησίον της Νέας Καληδονίας, σύμφωνα με τη «φανταστική» χαρτογράφηση του James Cook, που από το 1776 της δημοσίευσής της λαθροβίωσε σε μεταγενέστερους χάρτες, για να απαλειφθεί σε νεότερες εκδόσεις ως ανυπόστατη τοποθεσία στον Ειρηνικό.

Και όμως, η δική μας Γεωγράφος-Χαρτογράφος Χριστίνα Καρούζη-Χατζηκωστή από τους επιτόπιους μέχρι τους παγκόσμιους χάρτες και τους γεωγραφικούς άτλαντες, που έχει εκπονήσει με την ομάδα των συνεργατών της, δεν κτίζει με ουτοπικούς σχεδιασμούς, αναχρονιστικές δομές και πρόχειρες κατασκευές κανένα νησί στην άμμο, παρά μόνο με επιδεξία σύνεργα συγκροτημένης εστίασης και ακριβολογικής λεπτομέρειας μέσα από μεθοδική και εύληπτη σχεδίαση σύγχρονων προδιαγραφών αποτυπώνει τη χαρτογραφική «εξήγησή» της γλυκείας χώρας Κύπρου» «διά αθύρμιση καιρού και τόπου», κατά τον Μαχαιρά. Εφόσον, ένεκα μακρόχρονης εμπειρίας και εμπνευσμένου δημιουργικού ζήλου στο πεδίο του επιστητού της κατέχει τους συμβατούς αναγνωρίσιμους συμβολισμούς και τα εν γένει ποιοτικά χαρακτηριστικά ενός αναβαθμισμένου γεωγραφικού χάρτη, που πρέπει να συνδυάζει την επιστημονική προσέγγιση, την αισθητική καλλιτεχνία, όπως και τη λειτουργική ευχρησσία μιας «καλοστημένης» τεχνικής επεξεργασίας. Εξάλλου, η Χαρτογραφία, σύμφωνα με τον νεότερο ορισμό της, «είναι εκεί, όπου η τέχνη συναντά την επιστήμη». Δεοντολογικά κριτήρια ελκυστικής προσβασιμότητας, ούτως ώστε να μεταδίδουν στον μελετητή ή στον ντόπιο και ξένο περιηγητή τα σαφή μηνύματα της επαρκούς πληροφόρησης ως προς το είδος της θεματικής χαρτογραφικής αναφοράς. Γιατί, καθώς το επισήμανε ο Αμερικανός χαρτογράφος Arthur Robinson, ο χάρτης, που αποδεικνύεται μια πολυσύνθετη και πολύπλοκη διαδικασία εκτέλεσης, προέχει να ικανοποιεί τις ανάγκες του κοινού, αλλιώς, ένας κακοσχεδιασμένος ατελέσφορος χάρτης αποβαίνει εκ προοιμίου σε καταστροφική αποτυχία. Για την Κύπρο ιδίως, εν όψει του πολιτικού μας προβλήματος, πρέπει να απορρίπτονται χάρτες, που όχι απλώς δεν τηρούν τις σωστές γεωγραφικές παραμέτρους, αλλά και συνιστούν κακέκτυπα αλλοίωσης της κρατικής μας υπόστα-

σης, εμφανίζοντας την πράσινη γραμμή ως σύνορο διαχωρισμού δύο κρατών και περιλαμβάνοντας παράνομα αεροδρόμια και λιμάνια. Είναι εγκληματικά ανεπίτρεπτο ο χάρτης να χρησιμοποιείται μέσω υποκθόνιων μηχανισμών ως εργαλείο πολιτικής προπαγάνδας.

Ωστόσο, αν κρίνουμε από τις αλεπάλληλες εκδοτικές επιτυχίες, τα ευνοϊκά σχόλια και τις ενθουσιώδεις κριτικές ειδημόνων από την παγκόσμια χαρτογραφική κοινότητα και τις διεθνείς επανειλημμένες βραβεύσεις τους, οι εν λόγω χάρτες, που ζωντανεύουν εποπτικά είτε ολόκληρη την Κύπρο στην αδιαίρετη κυριαρχία της εδαφικής της ακεραιότητας είτε την κάθε πόλη ξεχωριστά, όπως και άλλους γραφικούς προορισμούς των ελεύθερων περιοχών της πατρίδας μας, όχι μόνο ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του χρήστη, από τις πιο απλές και καθημερινές έως τις πλέον εξειδικευμένες, αλλά και έχουν επαξίως αποτιμηθεί και υπόκεινται ετησίως σε ποιοτικούς ελέγχους βάσει διεθνών χαρτογραφικών προτύπων από έγκριτους χαρτογραφικούς οίκους εκσυγχρονισμένου ποιοτικού ελέγχου. Ταυτόχρονα, έχουν αναδειχθεί με τα εύσημα της ευρείας διάδοσής τους από την Ευρώπη ίσαμε την Αμερική και την Αυστραλία.

Αντιστρέφοντας, επομένως, τον αφορισμό του Wilde, οι υπό παρουσίαση επιμελημένοι και άρτια ενημερωμένοι χάρτες αξίζουν όχι απλώς μια φευγαλέα, περιστασιακή ή τουριστική ματιά, αλλά

απεναντίας χρήζουν επιπεριστατωμένης μελέτης ως προς το πολύπλευρο γνωσιολογικό τους ενδιαφέρον και τα πολλαπλά οφέλη της ευανάγνωστης πατριδογνωστικής παιδαγωγίας, που κομίζουν σε μικρούς και μεγάλους. Δεν είναι, τούτέστιν, εμβληματικά διακοσμητικοί για τους

τοίχους, αλλά αναγκαίοι και χρήσιμοι για το σπίτι και το γραφείο δημόσιου ή ιδιωτικού οργανισμού, για τις απορίες, τις αναζητήσεις και τις περιδιαβάσεις στον τόπο μας, για τη σχολική τάξη, κατ'εξοχήν, όλων των βαθμίδων, αν θέλουμε τα παιδιά μας να αποκτήσουν τοπική και οικογενειακή γεωγραφική συνείδηση μαζί με την ενσυνείδητη γνώση της γης των πατέρων τους, πέρα από τη διαχωριστική γραμμή του Αττίλα· τοσοῦτω μάλλον σε μια μοιρασμένη πατρίδα, όπου τους είναι άγνωστα τα κατεχόμενα εδάφη μας, τα ελληνικά τοπωνύμια των οποίων έχουν παραχαραχθεί με αλλότριες τουρκικές ονομασίες από τον Τούρκο εισβολέα. Αλλωστε, τον κεφαλαίο ρόλο της Γεωγραφίας σε σχέση με το εθνικό μας πρόβλημα και τη συρρίκνωση του μαθήματος στο Γυμνάσιο σχολιάζουν τεκμηριωμένα Γάλλοι Γεωγράφοι ακαδημαϊκοί και ερευνητές σε επιστολές τους προς τη Χαρτογραφία μας, μνημονεύοντας με ευγνωμοσύνη τη σημαντική συνεισφορά του αείμνηστου πατέρα της Γιώργου Καρούζη στα γεωπολιτικά και πολιτισμικά δρώμενα του τόπου μας.

Χαρτογραφική αριστεία

Όσον αφορά στους πλέον πικρικούς έντυπους χάρτες της Κύπρου και της Πάφου, που επανεκδόθηκαν πρόσφατα, παραθέτουμε την περιγραφή της κοινοποίησής τους από τις εκδόσεις της Χαρτογραφικής Εταιρείας SELAS, η οποία, σημειωτέον, με τον επαγγελματισμό εξειδικευμένων γεωγράφων, χαρτογράφων και αναλυτών γεωπληροφορικής υπό τη διεύθυνση της Χριστίνας Καρούζη-Χατζηκωστή πρωτοπορεί από το 1992 και εφεξής στην έκδοση χαρτών και ταξιδιωτικών οδηγών. Ο πολυβραβευμένος Χάρτης της Κύπρου «Road & Tourist Map of Cyprus», που κυκλοφόρησε πρόσφατα στη 18η αναθεωρημένη αγγλική και ρωσική του έκδοση, με Υπόμνημα σε έξι γλώσσες (Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Σουηδικά, Ελληνικά και Ρωσικά), είναι ακριβής και ενημερωμένος με άνω των 9.000 καταχωρίσεων και επεξηγήσεων. Στην εμπρόσθια όψη ο Χάρτης απεικονίζει ολόκληρο το νησί και παρουσιάζει το ανάγλυφό του με χρωματικές διαβαθμίσεις και υψομετρικά σημεία. Το οδικό δίκτυο είναι ταξινομημένο σε κατηγορίες ανάλογα με τη σπουδαιότητα των δρόμων και περιλαμβάνει ακόμα και τους μη ασφαλτοστρωμένους

δρόμους των επαρχιών, που επιτρέπει η Κλίμακα των 1: 250 000.

Όλοι οι οικισμοί είναι ταξινομημένοι, σύμφωνα με τον πληθυσμό τους, ενώ για πρώτη φορά εμφανίζονται σε χάρτη σε ειδική κατηγορία οι εγκαταλελειμμένοι οικισμοί και πλήθος τοπωνυμίων. Ο Χάρτης περιλαμβάνει επίσης υδρογραφικά στοιχεία, ιστορικά και πολιτιστικά μνημεία, μοναστήρια και σημαντικές εκκλησίες, γεωμορφολογικούς σχηματισμούς, όπως φαράγγια, καταρράχτες, οροπέδια και βουνοκορφές, καθώς και πληθώρα τουριστικών πληροφοριών, όπως ξενοδοχεία, κατασκηνωτικούς και εκδρομικούς χώρους, παραλίες κ.ά. Σε μεγαλύτερη κλίμακα εμφανίζονται επιπρόσθετοι χάρτες των Μονοπατιών Μελέτης της Φύσης του Τροόδου, Ακάμα, Σταυρού της Ψώκας και Ακρωτηρίου Γκρέκο. Στην οπίσθια όψη συμπεριλαμβάνονται σε μικρότερη κλίμακα πλάνα των πόλεων της Λευκωσίας, Λεμεσού, Λάρνακας, Πάφου, Αγίας Νάπας, Πρωταρά και των Ορεινών Θερετρών του Τροόδου, που συνοδεύονται από πλούσια ευρετήρια των σημείων ενδιαφέροντος και χρήσιμων υπηρεσιών. Ο Χάρτης σε Κλίμακα 1:250 000 και Μέγεθος 91x62 εκ. έχει αποσπάσει το Αργυρό Βραβείο σε Παγκόσμιο Χαρτογραφικό Διαγωνισμό της Διεθνούς Ένωσης Χαρτογράφων, που πραγματοποιήθηκε στο Λονδίνο το 2014 και επαινέθηκε συνολικά για τη χαρτογραφική του αριστεία, τη χαρτογραφική παρουσίαση και πρωτοτυπία, όπως και την ευκολία χρήσης του.

Η νέα ενημερωμένη και υπερσύγχρονη 10η έκδοση του Οδικού Χάρτη της Πάφου, πόλεως και επαρχίας, «Road & Tourist Map of Pafos», μόλις επίσης κυκλοφόρησε. Ο Χάρτης παράχθηκε κατόπιν έρευνας και εντατικής καταγραφής στο πεδίο και περιλαμβάνει το οδικό δίκτυο πλήρως εκσυγχρονισμένο και ταξινομημένο σε κατηγορίες ανάλογα με τη σπουδαιότητα των δρόμων, πληροφορίες για ιστορικά και πολιτιστικά μνημεία, γεωμορφολογικούς σχηματισμούς, ταξινόμηση των οικισμών ανάλογα με τον πληθυσμό τους, καθώς και τουριστικές πληροφορίες, που ενδιαφέρουν τους επισκέπτες, όπως ξενοδοχεία, κατασκηνωτικούς και εκδρομικούς χώρους, παραλίες κ.ά. Ο Χάρτης κυκλοφορεί στην αγγλική γλώσσα και περιλαμβάνει πάνω από 4.000 καταχωρίσεις και επεξηγήσεις, υπόμνημα σε έξι γλώσσες (Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Σουηδικά, Ελληνικά και Ρωσικά).

Η εμπρόσθια όψη του Χάρτη απεικονίζει την επαρχία της Πάφου σε Κλίμακα 1: 100 000 και Μέγεθος 92x67 εκ. με μεγάλη λεπτομέρεια και συνοδεύεται με ευρετήριο όλων των χωριών, ταξινομημένων με ειδικό συμβολισμό ανάλογα με τον πληθυσμό τους, καθώς και σύντομες περιγραφές για τα κυριότερα αξιοθέατα, όπου συνιστάται να επισκεφθεί ο περιηγητής. Περιλαμβάνει επίσης ένθετους χάρτες της Πόλης Χρυσοκούς-Λατισίου, περιοχής

της Πέγαιας και μονοπατιών της φύσης Ακάμα, Σταυρού Ψώκας και Κάθηκα.

Η οπίσθια όψη απεικονίζει τον Οδικό Χάρτη της πόλης της Πάφου (1:9.500) με ένα πλούσιο ευρετήριο όλων των οδών αλφαβητικά, καθώς και ευρετήριο όλων των αρχαιολογικών χώρων, εκκλησιών και άλλων επισκέψιμων μνημείων.

Η άλλη «εξήγησις της γλυκείας χώρας Κύπρου»

Ωστόσο, στη SELAS και τη Διευθύντριά της Χριστίνα Καρούζη-Χατζηκωστή αξίζει ένας πρόσθετος μεγάλος έπαινος, γιατί, εκτός από τους δυσδιάστατους επανεκδοθέντες χάρτες, επανεκδίδουν φέτος ένα τρίτο αξιοζήλευτο πόνημα αριστοτεχνικής δημιουργίας, που αποτελεί κομβικό σημείο αναφοράς στα χαρτογραφικά επιτεύγματα του τόπου μας: τον Ανάγλυφο Τρισδιάστατο Χάρτη της Κύπρου στην ελληνική γλώσσα.

Πρόκειται για μια πολυτελή έκδοση Χάρτη μεγέθους 100x70εκ., που προβάλλει άλλες διαστάσεις προοπτικής στη χαρτογραφία. Ο πανέχρωμος Χάρτης αποτυπώνει με λεπτομέρεια το ανάγλυφο της Κύπρου με χρωματικές και υψομετρικές διαβαθμίσεις, τονίζοντας ευκρινώς τις πεδιάδες, τους ορεινούς όγκους, κοιλάδες και βουνοκορφές, την υδρολογία (ποταμιά, λίμνες, φράγματα κτλ.), μοναδικούς γεωμορφολογικούς σχηματισμούς, το οδικό δίκτυο πλήρως ενημερωμένο και κατηγοριοποιημένο με βάση τη σπουδαιότητα των δρόμων, τους οικισμούς καταχωρισμένους ανάλογα με τον πληθυσμό τους, καθώς και πληθώρα σημείων ενδιαφέροντος, όπως σημαντικά μοναστήρια, εκκλησίες, αρχαιολογικούς και ιστορικούς χώρους κτλ. Ο μοναδικός αυτός ανάγλυφος Χάρτης έχει κατασκευαστεί βάσει των πιο σύγχρονων χαρτογραφικών προτύπων και ξεχωρίζει ως προς τη χαρτογραφική του αριστεία και δημιουργικότητα.

Ο Χάρτης είναι εγκεκριμένος από το Υπουργείο Παιδείας της Κύπρου και αποτελεί χρήσιμο εφόδιο για μαθητές, φοιτητές, ακαδημαϊκούς, επιχειρήσεις και οποιονδήποτε άλλο ενδιαφέρεται για τη λεπτομερή μελέτη της γεωγραφίας της Κύπρου. Στο ανάγλυφο αυτό χαρτογραφικό πανόραμα της Κύπρου μπορείς να δεις διεισδυτικά και όχι να κοιτάξεις επιφανειακά, όχι να αγγίζεις, αλλά να ψηλαφήσεις τις εσοχές και προεξοχές, τα εξογκώματα και τα βαθουλώματα από τις κορυφές των δύο οροσειρών μας μέχρι τις κυματιστές βουνοπλαγιές και τις πεδιάδες μας και από τους ποταμούς, τις λίμνες και τις υδατοδεξαμενές έως τις δαντελωτές ακρογιαλιές και τις θάλασσές μας στα χρώματα και τις αποχρώσεις της γης μας. Αυτή είναι η άλλη «εξήγησις της γλυκείας χώρας Κύπρου», που ανάγλυφα ζωντανεύει, εμπνέει, διδάσκει και καθοδηγεί με την τρισδιάστατη πιξίδα και το μαγευτικό φως του SELAS.

www.simerini.com.cy

Βιβλιονηλασίες // Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή

Ετέρα γραφή

Κυριάκος Χατζηλουκάς

Για να εισδύσεις στην ποίηση του Κυριάκου Χατζηλουκά, χρειάζεται να καταδυθείς στις αστείρευτες πηγές της ελληνικής γλώσσας, αλλά και στις πολυδύναμες ρίζες της λεξιλογικής δημιουργικής της μορφοπλασίας. Γιατί ο ποιητής δεν διαθέτει μόνο στη φιλολογική του σκευή τα επιδέξια σύνεργα του αρχαιοελληνικού και νεοελληνικού λόγου, αλλά και αναδεικνύεται σε αξιοπρόσεκτο γλωσσοπλάστη, αξιοποιώντας ποιητικά το χάρισμα μιας πρωτεύουσας ιδιαιτερότητας, που του απονέμει τη σφραγίδα του προσωπικού ύφους. Εκδηλο και έντονο το αποτύπωμά της, αν διατρέξουμε τις σελίδες και των οκτώ ποιητικών συλλογών, από την πρώτη του 1983 «Κοιμή Γραφή» έως την πιο πρόσφατη του 2009 «Ετέρα γραφή», διαφοροποιώντας το αρκτικό κεφαλαίο σε μικρό στη δεύτερη «γραφή» -όχι, ενδεχομένως, επειδή καλύπτει κατά πολύ λιγότερο αριθμό σελίδων από εκείνες τις πρώτες, που μας εκόμισε μέσα από την τέχνη της ποίησης και της ποιητικής του, αλλά γιατί με το ωρίμασμα 26 χρόνων ο ενσυνείδητος σεμνός ποιητής, σε αντίθεση με τον ανεπιγνώστως μεγαλαυχά και κομπορημόνα ή τον επιτηδευτικά ταπεινόφρονα, ανακαλύπτει ότι όλα καταθέτει με τη μικρή ή μεγάλη γραφή του δεν συνιστούν παρά μίαν ελάχιστη «γραφή» στη «Γραφή» μιας συμπαντικής ποιητικής δημιουργίας -όπως ακριβώς το συλλαμβάνει με αντίστροφους όρους συνεκδοχής ο Σέλλεϋ: «Οι ποιητές όλων των εποχών έλαβαν μέρος στη συγγραφή ενός Μεγάλου Ποιήματος αενάως εν εξελίξει». Σε παραλλήλους βίους διατυπώνει και προεκτείνει, εξάλλου, ο Χατζηλουκάς παρόμοιες αποφθεγματικές σκέψεις στο πεντάστιχο ποίημά του «Εν πνεύματι»: «Δύσκολο να δέσει ο ποιητής τους στίχους του/ να βάλει σε τάξη έμπνοες λέξεις/ Χρειάζεται τόλμη/να μιλήσεις τη γλώσσα των κόσμων/να φύγεις ενσυνείδητος από το εγώ».

Κάπως έτσι σκέφτεται και στη ζωή ο Κυριάκος Χατζηλουκάς, μη θηρεύοντας ούτε ένα κλωνί από τις ποιητικές δάφνες, που συσσωρεύουν ακαταπαύστως άλλοι. Ωστόσο, η ανάγλυφη επιγραμματική εκφραστικότητα των λέξεων, των φράσεων και των στίχων του τον ανταμείβουν για τους διαχρονικούς ποιητικούς του αγώνες με αθέατα, πλην ορατά ποιητικά έπαθλα, εφόσον, κατά τον Κρότσε, «η ποίηση είναι έκφραση, αν ένας στίχος είναι έκφραση, αν καθένα από τα μέρη που απαρτίζουν ένα στίχο, κάθε μία λέξη, είναι εκφραστικά μόνα τους». Αλλά τι εκφράζει συγκεκριμένα ο ποιητής; Όλα όσα του υπαγορεύουν την έμπνευση μέσα από τα βαθύτερα συναισθήματα του ενδότερου ψυχισμού του, συμπυκνώνοντας τους αναστοχασμούς σε μια φιλοσοφούσα ποίηση για τον άνθρωπο και τις υπαρ-

ξιακές του αναζητήσεις, την πορεία του στο ταξίδι της ζωής, μνημειώνοντάς το στα περιηγητικά του ταξίδια, όπως ενδεικτικά περιλαμβάνει εδώ σε μια τρίπτυχη ποιητική ταξιδιογραφία. Εντούτοις, δεν παραλείπει, «φερέπονος ποιητής», να στοχάζεται τον θάνατο μέσα από τους θανάτους προσφιλών οικείων του, χωρίς να ανακόπτονται «προχωρούντα τα βήματα». Δεν διστάζει, προσέτι, με εμφανείς τόνους σαρκασμού να επιτιμήσει εκείνους, που αμαυρώνουν τους γενναίους της πατρίδας με επιλήψιμα μελανουργήματα υποχθόνιων πράξεων. Παραθέτουμε τους παραπληρωματικούς στίχους των δύο συνεχόμενων ποιημάτων, «Ασπιδώματα ψυχών» και «Αυτοκολασμός», που στοιχειοθετούν τη διαλεκτική σύνθεση των νηκρώς αντιθέτων: «Το πλήθος των βολισμών/κι ο χτύπος της αγχόνης/σημαδεύουν χρόνια τις ψυχές./Όμως κι η ευμένεια του ασπιδώματος». «Διυλίζουν διαβόλους περιτέχνως/το αίμα των γενναίων./Επιτήδειοι σφενδονήτες ρύπων/σιτίζονται καταγωγίως./Αφεύκτως σπιδόμενοι».

Πικραίνεται και οδύνεται ο ποιητής μέσα από δύσκαμπα μεταίχμια, τραγικές οδοιπορίες και αδιέξοδες ματαιώσεις στους ανάντις δρόμους της αιμάσουσας πατρίδας, συναισθανόμενος την αλλοτρίωση του πένθους από έλλειψη αυτογνωσίας και συσκόπιση της ιστορικής μνήμης πίσω από ληθαία «είδωλα» πλάνης. Ευγλωττως συνομιλούντα τα δύο μέρη του ποιήματος «Αδικαίωτοι»: «Οι καιροί έφεραν την μικρή γνώση/Περίπου νηπενθείς/προχωρούσαμε δομούντες./Οι αναβάσεις αποκαλύψεις/ματαιωμένως προσπάθειας». «Από χωρίς γεμίζαμε πληγές./Ακατάλληποι στοιχίζοντες./Εκείνα που συναντήσαμε/είδωλα./Πέσαμε από ψηλά δώματα./Γεμάτες οι γούρνες των πηγών μας./Απούσα η χλόη/τί ονειρευτήκαμε./Πλανούσαν γητεύοντα κύμβαλα./Πλεύσεις μ' αμφίβολες κοιμίδες». Με επώδυνες ανιχνεύσεις σε κρυπτικά νοήματα, κωδικοποιημένες έννοιες και πολύτροπους αλληγορικούς συμβολισμούς επιχειρούμε τη μέθεξη της ανάγνωσης, όπως και των πολλαπλών αναγνώσεων των 23 ποιημάτων με ψυξίδα πληήνης τις σημειώσεις, που επιτάσσονται της συλλογής. Επιλογος του σημειώματος οι περίσκεπτοι, αλλά και αισιόδοξοι ασηματικοί σίχοι από το «Ενθετο»: «Αμφίβολοι αιώνες./Ο άνθρωπος μορφούται αργά./Μαχόμενοι αγωνία./Πλανώμενοι φιλότνης./Κινούνται αρμούς».

Ιδεοσκόπιο // Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή

Ναρκοθετώντας ευάλωτες ψυχές

chrysothemisch1@gmail.com

Απογοητευτικές έως κατάβαθα λυπηρές οι καθημερινές σχεδόν ειδήσεις στον Τύπο, που σκιαγραφούν ζοφερές εικόνες, σκοτεινές υπόγειες διαδρομές και τραγικά αδιέξοδα γύρω από την έξαρση της επιδημίας των ναρκωτικών στον τόπο μας. Πώς θα μπορούσε, εξάλλου, να υστερήσει σε μίαν ανοικτή κοινωνία εισαγόμενων συναλλαγών και παρείσφρησης, ενίοτε, αόρατων ιστών αράχνης μέσα από τις επισφαλείς διόδους των κατεχομένων; Σε μίαν κοινωνία, προσέτι, της διαφθοράς και του εκπεσμού, της άνωθεν έως κάτωθεν σήψης και αποσύνθεσης;

Και περισσότερο προβληματίζεσαι, δυσθυμείς και δυστυχείς, όταν σκέφτεσαι ότι αυτά τα κοινότοπα και ανοσιγόνα, που συνήθισες να διαβάζεις ή τα άλλα μεγαλύτερων διαστάσεων φαινόμενα, που βλέπεις στην οθόνη σου σαν σε αστυνομικές ταινίες θρίλερ, μπορεί να είναι μόνο η αποκεκαλυμμένη κορυφή του παγόβουνου. Ποιος ξέρει ποιους άλλους λαιστρυγόνες και Κύκλωπες, ποιες Σκύλλες και Χάρυβδες να κρύβει ο ωκεανός. Και ποιες δόλιες Σειρήνες να στέλνουν τα αποτρόπαια τέρατα, για ν' αποπλανήσουν αθώα και ανυποψίαστα θύματα, καταβροχθίζοντάς τα με τις ακρόστες δαγκάνες τους. Κι εξίσου θλίβεται, όταν αναλογίζεσαι πόσες ευάλωτες νεανικές ψυχές υπό το βάρος οικογενειακών δραμάτων και δυσεπιλυτών κοινωνικών προβλημάτων, εξ αιτίας κυρίως της ανεργίας, βρέθηκαν να συνθλίβονται ανάμεσα στις μυλόπετρες του νοσηρού άγχους και της κατάθλιψης. Με απότοκο αβοήθητες συναισθηματικές διαταραχές και ανεπίγνωστες ψυχοπαθολογικές εκτροπές, χωρίς δραστικό σωσίβιο στήριξης να ενδίδουν, κατολισθαίνοντας σε ανεπίστροφα βάραθρα και να αυτοπαγιδεύονται στην αυτοκαταστροφή, προεξοφλώντας τον θάνατό τους. Ποιοι; Ουαί και αλίμονο, μια μερίδα, που κόπηκε στο περιθώριο της ζωής από της νεολαίας μας το άνθος, την ελπίδα και την προσδοκία του μέλλοντος -ό αυτό τον δύσμοιρο κατεχόμενο τόπο,

που απαιτεί αγωνιστικές συνειδήσεις, ανένδοτες και σθεναρές ψυχές, υγιείς και άτρωτες προσωπικότητες. Τέτοιες που ευελπιστεί να θωρακίσει το σπίτι, το σχολείο και η Εκκλησία, προτάσσοντας ασπίδα και δόρυ παραδοσιακές αξίες και ηθικοπνευματικές αρχές ενάντια στους αλλότριους ανέμους των αντίξοων καιρών μας.

Ωστόσο, οι Σειρήνες επιμένουν στον δελεαστικό απάνθρωπο σκοπό τους, αναμένοντας πίσω από απειλητικές μαύρες Συμπληγάδες να πνίξουν, βουλιάζοντας ναυαγισμένες ευάλωτες ψυχές.

Και ο μύθος, που δεν είναι κανένα παραμύθι με Μεγαλέξαντρος και Αργοναυτές, βγαίνει από την πιο ωμή σημερινή πραγματικότητα και αποκωδικοποιείται στα μέτρα παρά μέτρα επίφοβα και οδυνήρα δημοσιεύματα. Όλα όσα μυρίζουν από εθιστικές έως εξαρτησιογόνες ψυχοτρόπες ουσίες: από αλκοόλη σε ανεξέλεγκτες υπερδόσεις μέχρι ελαφρότερα και ολοένα σκληρότερα ναρκωτικά. Ένα και πολλά θέατρα του παραλόγου, που παίζονται πίσω από κλειστές αυλαίες και μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας, μέχρι να έλθουν στο φως μερικά μόνο από τα επεισοδικά τους δράματα χάρη στις δραστικές επιτυχημένες επιχειρήσεις της ΥΚΑΝ, αλλά και τις κάποτε ανεπιτυχείς και άκαρπες προσπάθειες. Δίχως να καταλογίζαμε, ασφαλώς, στα λαγωνικά των λειτουργιών της την επιτημητική ρήση του Λουκιανού: «υπό μανδραγόρα καθεύδεις ούτε των επιροκούντων ακούεις ούτε τους αδικούντας επισκοπείς». Γιατί, αναμφίβολα, είναι πολλοί οι «Μανδραγόρες» και συνεχώς αυξανόμενοι οι ανενδοίαστοι ναρκέμποροι, προσηπτες-υπερωκέακια ή βαποράκια, μερικοί περιπεριούχοι ακόμη μικροπωλητές και οι επικίνδυνοι έως αφελείς και αξιολύπτοι χρήστες - αλλά και το επικωριάζον είδος των χασισοκαλλιεργητών, χωρίς να συναγορεύονται, βεβαίως, τους ασυγκρίτως πολλαριθμότερους ομότεχούς τους Αλβανούς με τις εγκληματικές συμμορίες τους να θησαυρίζουν από χασισοφυτείες σε 363 περιοχές της χώρας τους. Σε μας, αν και μεμονωμένα κρύβονται σε αποθήκες και «διακο-

σμού» αυλές τα φυτά κάνναβης είτε διακινείται η συσκευασία τους σε ταξιδιωτικές βαλίτσες μέχρι το ξεσκεπάσμα τους από τους αρμόδιους της Υπηρεσίας Καταπολέμησης Ναρκωτικών, δεν μας λείπουν, ωστόσο, οι πιο ευφάνταστοι τρόποι εισαγωγής και εμπορίας των θανατηφόρων ναρκωτικών. Κυριολεκτικά τρομάξαμε και θαυμάσαμε μαζί στο άκουσμα του πρόσφατου θρυλικού «κατορθώματος» υπό διττή έννοια: την ευρηματική εισαγωγή σε ηλεκτρογεννήτριες 142 κιλών κοκαΐνης, αλλά και το «ξήλωμα» της μεγαλύτερης μέχρι σήμερα ποσότητας της, που εντοπίστηκε στην Κύπρο και που τα ανάγλυφα λογότυπα παραπέμπουν, προφανώς, σε καρτέλ της Λατινικής Αμερικής. Της ευρέως διαδομένης αυτής γάγγραινας, που μαστίζει τον πλανήτη ή μάλλον της Λερναίας Ύδρας, που έχει εισδύσει και στον τόπο μας με τα πλοκάμια και τα κεφάλια των επιτόπων και διεθνών εγκληματών της αποκεφαλίζοντας ένα βλαστάνουν άλλα δύο και περισσότερα.

Και διερωτάται κανείς σε ποιους ήθελεν να μοιάσουν, έστω και σε μικρογραφία, ο Κύπριος επιχειρηματίας και ο Ουκρανός συνεργάτης του, επίσης επιχειρηματίας-δικηγόρος! Στους δύο μεγαλύτερους εμπόρους ναρκωτικών στον κόσμο; Στον Κολομβιανό «βασιλιά της κοκαΐνης» Πάμπλο Εσκομπάρ και στον Μεξικανό «βαρόνο της ηρωίνης» «Ελ Τσάπο»; Αδιανόητο, αλλά όχι απίθανο, με όσα διαχρονικά και κατάπτυστα επισημαίνει ο Πλωρίτης στο δοκίμιό του «Η επιδημία των ναρκωτικών και οι επικαρπώτες τους»: «Ξέρουμε [...] πόσο μεγάλα είναι τα κέρδη αυτού του ανθρώποκτόνου εμπορίου, πως τεράστια συμφέροντα κινούν τους μηχανισμούς του, πως υπάρχουν πάντα «υψηλές διασυνδέσεις» και «υψηλοί προστάτες»...».

Μας τρομάζει ακόμη περισσότερο η υποθετική σκέψη από το πρόσφατο συγκλονιστικό γεγονός. Αν ξεγλιστρώσαν οι ναρκοθήμιοι, πόσες ευάλωτες ψυχές θα κατάφεραν να ναρκοθετήσουν; Για τούτο χρειαζόμαστε μια δυναμική νεολαία, μακριά από ναρκοπέδια. Με ισχυρές αντιστάσεις οικογενειακής αγωγής και παιδείας.

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Ζυράννα Ζατέλη, Και με το φως του λύκου επανέρχονται

Απόσπασμα της βδομάδας // Δεν καλείς εκείνον τον Αλέκο τον φωτογράφο να μας τραβήξει όλους μια φωτογραφία, να 'χουν να βλέπουν οι άνθρωποι όταν εμάς μας φάνε τα σκουλήκια; // Επιμελείται η **Μαρία Μηνά**

Ζηλεύουμε μια μακρινή θεότητα (ίσως η Κάλι, ίσως κάποια άλλη), όπως τη βλέπουμε τουλάχιστον σε μια μυθική της απεικόνιση, όπου απ' τον κάθε ώμο της φυτρώνουν δεκαπέντε χέρια, το καθένα να κρατάει και να φέρνει εις πέρας κάτι διαφορετικό - κι όλα μαζί να συγκλίνουν. Ένα τέτοιο προνόμιο θα μας βοηθούσε, πιστεύουμε, στην απρόσκοπτη αρμολόγηση τριάντα ιστοριών μέσα σε μία (κι αν δεν είναι τριάντα, είναι περισσότερες) και θα λιγόστευε τον κίνδυνο που μας απειλεί συχνά να χαθούμε στα δαιδαλώδη μονοπάτια της αφήγησης ή να μείνουμε με το ρίγος και την απίστευτη πίκρα μιας αρχής δίχως τέλος, μιας ολοκληρωτικής πλην ατελέσφορης απόπειρας.

Δεν είναι μόνο ο έρωτας κι ο θάνατος ή ένα περιβάλλον παλίμψηπτης παιδολατρίας αυτό που μας ελκύει εδώ και χρόνια να το διανύσουμε και εξιστορήσουμε σε βάθος· είναι και κάτι άλλο, πολύ πιο φευγαλέο και μοναδικό, που μας καλεί σε αυτή την πάλη με το ανεπίπλωτο, απ' όπου έλκουν το γένος τους όλες οι πδονές και τα αινίγματα του λόγου.

Μπορεί και να χαθούμε γράφοντας, να μην ξαναβρούμε τον δρόμο της επιστροφής κοντά σας - η μόνη, λένε, πδονή που μένει αιτιώρητη είναι το

διάβασμα.

Εμπροσθεν του πανδοχείου μας εις την είσοδον, λίγο πριν καταστροφή. Η Φεβρωνία, τα δεκαπέντε παιδιά μας και ο ίδιος. Το βρέφος εις την αγκαλιά ο Θωμάς «με τα δύο μάτια». Το άηλο βρέφος η Ελισάβετ. Αριστερά ο αδερφός μου ο Λουκάς με ένα άηλο. Ενθύμιον 1899, Δεκεμβρίου. Προς αποφυγήν ληημονιάς.

Αυτά γράφει μ' έναν λοξό πλην ευανάγνωστο χαρακτήρα ο Ησύχιος, πάλαι ποτέ Θεαγένης, πίσω από μια ασπρόμαυρη μακρόστενη φωτογραφία που ξεχειλίζει από πρόσωπα χαμογελαστά και τρομαγμένα, όλα εντατικά στραμμένα στον φακό, και που αν τα φανταζόμασταν τόσα κορμιά πάνω σε μια βάρκα, η βάρκα μπορεί να βούλιαζε. Τα ίδια έγραψε, καθ' ότι καλλιγράφος, και πίσω από πλείστες άλλες φωτογραφίες, με αλλαγές απλώς στα ονόματα, που απεικόνιζαν εκείνες τ' αδελφια του με τις οικογενειές τους, όλες τραβηγμένες την ίδια σχεδόν ημέρα, στο ίδιο ακριβώς σημείο, χαμένες οι περισσότερες απ' αυτές ή κάποια κρυμμένες για άλλα εκατό χρόνια.

Ήταν ένα συμβάν ιστορικό, απ' όπου κι αν το δούμε. Όπως κάθε έξι ή δώδε-

κα μήνες καλούσαν έναν κουρέα στο μεγάλο σπίτι να τους κουρέψει όλους στη σειρά, μικρούς και μεγάλους -γιατί πού να τρέχει ο καθένας χωριστά για κούρεμα-, κι αυτό σήμαινε ότι ο τυχερός τεχνίτης έκλεινε εκείνη την ημέρα το μαγαζί του κι ερχόταν με όλα του τα σύνεργα εδώ, έτρωγε το μεσημέρι μαζί τους και το απόγευμα συνέχιζε τη δουλειά· ή όπως κατά καιρούς καλούσαν κάποιον άλλον τεχνίτη ή τεχνίτρα, που κατέφθανε με σκοτεινά μπουκάλια υπό μάλης και μες στα μπουκάλια βδέλλες για να κάνουν μια μαζική αφαιμάξη στο σπιτικό (σ' όποιους βέβαια το είχαν ανάγκη, αλλά και σ' όποιον ήθελε να προλάβει κάποια ανάγκη), έτσι και τα τελευταία δέκα ή δεκαπέντε χρόνια, με αφορμή κάποια εξαιρετική επέτειο ή επιθυμία, καλούσαν έναν φωτογράφο με τα κουβούκλια, τα πανιά και τις πλάκες του για να τους απαθανάτισει συν γυναιξί και τέκνοις. Ήταν μεγάλο γεγονός τότε η φωτογραφία, στις αρχές της υπάρξεώς της· ήταν μια παρέκκλιση γεμάτη σημασία και μεγαλοπρέπεια.

Την ιδέα για το συγκεκριμένο εκείνο γεγονός εμπροσθεν του πανδοχείου την είχε μια γυναίκα απ' αυτές που δεν εμφανίστηκαν ακόμα στην ιστορία μας· είπε στον Χριστόφορο τη νύχτα των Χριστουγέννων: «Φεύγει κι αυτός ο χρόνος

όπου να 'ναι, φεύγει και ο αιώνας. Δεν καλείς εκείνον τον Αλέκο τον φωτογράφο να μας τραβήξει όλους μια φωτογραφία, να 'χουν να βλέπουν οι άνθρωποι όταν εμάς μας φάνε τα σκουλήκια;». Ο Χριστόφορος παραδέχτηκε πως οι γυναίκες καμιά φορά έχουν πραγματικές ιδέες και πρωί-πρωί την άλλη μέρα έστειλε να ειδοποιήσουν τον Αλέκο.

Αυτός ήταν ένας ανθρωπάκος δυο σπιθαμές πιο χαμηλός από τον τρίποδά του, μα ανέβαινε σ' ένα τρίσκαλο σκαμνί και ψήλωνε όσο ήθελε. Όσο για φωτογράφο, άλλοι τον θεωρούσαν σπουδαίο, άλλοι στους τυφλούς ο μονόφθαλμος, και μια γυναίκα κάποτε τον αποκάλεσε «φθονερή βερβερίτσα», επειδή πίστευε πως στη φωτογραφία την έβγαλε «μεγάλη και θυμωμένη». Αυτός, εν πάση περιπτώσει, μόλις άκουσε πως ο Χριστόφορος τον θέλει να φωτογραφίσει όλη τη φαμίλια του με όλα τα παρακλάδια της, έτριψε τα χέρια του, ήπε κάτι για να στυλωθεί και ξεκίνησε με τα πδονητά ασυνάρτητα βηματάκια του, που τον έκαναν να μοιάζει με μικρό ζώο του δάσου που έχασε τον προσανατολισμό του... Δυο τσιράκια κουβαλούσα τα όργανα και, χωρίς να το θέλουν, αφού τον ακολουθούσαν, μάθαιναν να περπατούν σαν αυτόν. (σελ. 108-110)

Το βιβλίο της **Ζυράννας Ζατέλη** κυκλοφορεί από τις εκδόσεις **Καστανιώτη**.